

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

AUTOREFERÁT DIZERTAČNEJ PRÁCE

Ing. Katarína Ilenčíková

Bratislava 2026

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

Ing. Katarína Ilenčíková

Autoreferát dizertačnej práce

Príčiny a dôsledky finančného blahobytu

na získanie akademického titulu "doktor" ("philosophiae doctor", v
skratke "PhD.")

v študijnom odbore ekonómia a manažment v študijnom programe
financie

Bratislava 2026

Dizertačná práca bola vypracovaná v dennej forme doktorandského štúdia na Katedre poisťovníctva Národohospodárskej fakulty EU v Bratislave

Predkladateľ: Ing. Katarína Ilenčíková
Katedra poisťovníctva NHF EU v Bratislave

Školiteľ: doc. Ing. Zuzana Brokešová, PhD.
Katedra poisťovníctva NHF EU v Bratislave

Oponenti: prof. Ing. Erika Pastoráková, PhD.
Národohospodárska fakulta EU v Bratislave

doc. Ing. Tomáš Želinský, Ph.D.
Ekonomická fakulta TUKE, Košice

doc. Mgr. Daniel Gerbery, PhD.
Filozofická fakulta UK v Bratislave

Autoreferát bol rozoslaný dňa

Obhajoba dizertačnej práce sa koná dňa o.....hod.
na Národohospodárskej fakulte EU v Bratislave, Dolnozemska
cesta 1, 852 35 Bratislava, pred komisiou pre obhajobu dizertačnej
práce v doktorandskom študijnom programe financie študijného
odboru ekonómia a manažment vymenovanou dekankou
Národohospodárskej fakulty EU v Bratislave.

doc. Ing. Jana Péliová, PhD.
predsedníčka subodborovej komisie
1.2 financie

1 Prehľad o súčasnom stave problematiky riešenej v dizertačnej práci doma a v zahraničí

Výskum finančného blahobytu je aktívnym vedeckým a akademickým fenoménom už niekoľko desaťročí. Viacerí autori (Netemeyer et al., 2018; Portere & Garman, 1986; Wilmarth, 2021) zdôrazňovali potrebu vypracovania jednotného koncepčného rámca finančného blahobytu, jeho jasnej definície a spoľahlivých meracích prístupov. Autori v literatúre často skúmajú finančný blahobyť ako koncept úzko prepojený s pojmami vyjadrujúcimi finančnú situáciu ako je finančná spokojnosť, finančný stres, finančná zraniteľnosť či finančné zdravie (Ghazali et al., 2022). Tieto pojmy a ich definície vo všeobecnosti merajú fenomén finančného blahobytu, ale z rôznych uhl'ov pohľadu. Finančná spokojnosť odráža pozitívny a subjektívny pohľad finančného blahobytu, zatiaľ čo finančný stres a zraniteľnosť reflektujú negatívne vyjadrenie finančného blahobytu. Finančné zdravie predstavuje komplexné hodnotenie finančného blahobytu. Napriek terminologickým rozdielom možno v týchto konceptoch identifikovať spoločné charakteristiky finančného blahobytu, najmä kombináciu subjektívnej a objektívnej roviny, hodnotenie finančnej situácie v čase (prítomnosť a budúcnosť) a rozdiel v dosahovaní požadovanej životnej úrovne na základe uspokojovania potrieb a túžob.

Koncepčné vymedzenie finančného blahobytu a jednotlivých terminologických pojmov sme sumarizovali v Tabuľke 1, ktorá agregujú identifikované charakteristiky finančného blahobytu – objektívna a subjektívna dimenzia; súčasnosť a budúcnosť; potreby a túžby. Potreby predstavujú schopnosť plniť súčasné a opakujúce sa finančné záväzky v krátkodobom horizonte a zároveň pripravenosť čeliť nepredvídaným udalostiam v dlhodobom horizonte. Naopak, schopnosť naplňať finančné túžby sa v krátkodobom horizonte prejavuje možnosťou rozhodovať o spotrebe bez finančného stresu, zatiaľ čo v dlhodobom horizonte súvisí s dosahovaním finančných cieľov (García-Mata & Zerón-Félix, 2022).

Tabuľka 1: Prehľad pojmov v literatúre a ich charakteristik

Pojem	Autor	Objektívny	Subjektívny	Prítomnosť	Budúcnosť	Potreba	Túžba
Finančný blahobyt	Prawitz et al, 2006		✓	✓		✓	
	Mahdzan et al., 2019		✓	✓			
	Wong & Lynn, 2020		✓	✓	✓		
	Utkarsh et al., 2020	✓	✓	✓		✓	
	Gerrans et al., 2013						
	Portere & Garman, 1986	✓	✓	✓			
	Limbu & Sato, 2019						
	Vosloo et al., 2014						
	Netemeyer et al., 2018		✓	✓	✓	✓	✓
Finančná spokojnosť	Brüggen et al., 2017		✓	✓	✓		✓
	Kempson & Poppe, 2018	✓		✓	✓	✓	
	Comerton-Forde et al., 2018						
	Salignac et al., 2020						
	Archuleta et al., 2013	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	Kempson & Finney, 2017						
Finančné zdravie	CFPB FWB Scale, 2017						
	Fu, 2020						
	Mahendru, 2021						
	Van Praag et al., 2001		✓	✓			
Finančná zraniteľnosť	Shim a kol., 2009						
	Tenney a Kalenkoski, 2019						
	Archuleta et al., 2011						
Finančný stres	Joo & Grable, 2004	✓	✓	✓			
	Sorgente and Lanz, 2019		✓	✓		✓	✓
	Gutman et al., 2015	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	Ladha et al., 2017						
Finančná zraniteľnosť	Rhyne et al., 2020						
	Jappelli, Pagano & Di Maggio, 2008	✓		✓	✓	✓	
	Anderloni and Vandone, 2012						
	Albacete & Lindner, 2013	✓	✓	✓		✓	
Finančný stres	Ryu & Fan, 2023		✓	✓	✓	✓	
	Archuleta et al., 2011		✓	✓		✓	
	Prawitz et al, 2006						
	Simonse et al., 2022	✓	✓	✓		✓	
	Lindberg et al., 2021		✓	✓			

Zdroj: vlastné spracovanie na základe uvedených zdrojov

Finančný blahobyť je v odbornej literatúre definovaný rôznymi spôsobmi, pričom staršie štúdie ho najčastejšie spájali so všeobecnou spokojnosťou jednotlivca s jeho aktuálnou finančnou situáciou (Gerrans et al., 2013; Limbu & Sato, 2019; Portere & Garman, 1986), zatiaľ čo novšie prístupy ho vnímajú ako viacrozmerný koncept zahŕňajúci subjektívne aj objektívne aspekty finančnej situácie v súčasnosti aj budúcnosti (Fu, 2020; Kempson & Finney, 2017; Mahendru, 2021; CFPB Financial Well-Being Scale, 2017; Salignac et al., 2020, Brügggen et al., 2017; Mahdzan et al., 2019; Netemeyer et al., 2018; Wong & Lynn, 2020). Okrem schopnosti pokrývať bežné výdavky a plniť finančné záväzky zahŕňa aj finančnú istotu, odolnosť voči neočakávaným udalostiam a možnosť dosahovať želanú životnú úroveň. V literatúre sa finančný blahobyť prejavuje prostredníctvom pozitívnych konceptov, ako sú finančná spokojnosť a finančné zdravie, ale aj prostredníctvom negatívnych prejavov, medzi ktoré patrí finančná zraniteľnosť a finančný stres. Finančná spokojnosť vyjadruje subjektívne hodnotenie vlastnej finančnej situácie (Brügggen et al., 2017; Mahdzan et al., 2019; Netemeyer et al., 2018; Shim et al., 2009; Sorgente & Lanz, 2019; Wong & Lynn, 2020), zatiaľ čo finančné zdravie zdôrazňuje schopnosť efektívne spravovať financie, zvládať finančné šoky a budovať finančnú odolnosť (Gutman et al., 2015; Ladha et al., 2017; Rhyne et al., 2020; Weida et al., 2020). Naopak, finančná zraniteľnosť sa spája najmä s problémami pri pokrývaní životných nákladov, zadlženosťou alebo príjmovou chudobou, pričom môže mať objektívnu aj subjektívnu podobu (Albacete & Lindner, 2013; Anderloni et al., 2012; Guarcello et al., 2010; Guiso & Jappelli, 2008; Lewis & A.V. Lewis, 2014). Finančný stres predstavuje negatívnu subjektívnu dimenziu finančného blahobytu, charakterizovanú pocitmi tlaku, neistoty a finančného napätia (Archuleta et al., 2011; Prawitz, Kim, Garman, et al., 2006; Ryu & Fan, 2023; Simonse et al., 2022). Súčasný výskum preto finančný blahobyť prevažne chápe ako komplexný koncept zahŕňajúci ekonomické podmienky, subjektívne prežívanie a schopnosť zabezpečovať finančné potreby v prítomnosti aj budúcnosti.

Pre účely tohto výskumu budeme pracovať s definíciou finančného blahobytu prostredníctvom jeho troch kľúčových prejavov: finančnej zraniteľnosti, finančnej spokojnosti a finančného stresu. Nakoľko väčšina autorov chápe finančný blahobyť ako latentnú premennú (Albacete & Lindner, 2013; Archuleta et al., 2013; Comerton-Forde et al., 2018; J. Kim et al., 2003;

Ladha et al., 2017; Lindberg et al., 2021; Prawitz, Kim, & Garman, 2006; Rhyne et al., 2020; Ryu & Fan, 2023; Simonse et al., 2022; Sorgente et al., 2024), prístup prostredníctvom prejavov umožňuje komplexnejšie a systematickejšie hodnotenie subjektívnych aj objektívnych aspektov finančného blahobytu jednotlivcov. Vychádzame z predpokladu, že finančný blahobyt predstavuje „*schopnosť jednotlivca udržať si súčasnú a budúcu požadovanú životnú úroveň spojenú s finančnou slobodou, pričom je schopný v plnej miere plniť svoje záväzky*“. Táto definícia syntetizuje rôzne pohľady v literatúre, pričom subjektívnu perspektívu (Brüggen et al., 2017) dopĺňame o objektívne kritériá (Kempson & Finney, 2017). Požadovaná životná úroveň a finančná sloboda odrážajú subjektívne vnímanie finančného blahobytu, zatiaľ čo schopnosť plniť si záväzky reprezentuje jeho objektívny aspekt.

1.1 Meranie finančného blahobytu

Viacrozmernosť skúmania finančného blahobytu sa ukazuje aj v rozličných spôsoboch jeho merania. Štúdia D'Agostino a kol. (2021) hovorí o troch možnostiach ako autori merajú finančný blahobyt: 1. využívanie iba objektívnych charakteristík, 2. využívanie iba subjektívnych charakteristík, 3. využívanie kombinácie oboch. Finančný blahobyt ako latentnú premennú meriame prostredníctvom súboru otázok, ktoré možno tematicky rozdeliť do kategórií ako je finančná zraniteľnosť, finančný stres, manažment peňazí, finančná spokojnosť, finančná budúcnosť (Botha et al., 2020; Comerton-Forde et al., 2018; Sorgente & Lanz, 2019). Na základe spôsobu merania finančného blahobytu (D'Agostino et al., 2021), budeme pracovať s pojmami subjektívny a objektívny finančný blahobyt. Pri meraniach subjektívneho finančného blahobytu sa autori zameriavajú na pocit spokojnosti s finančnou situáciou (Bonke & Browning, 2009; Mahdzan et al., 2019; Netemeyer et al., 2018; Porter & Garman, 1993; Prawitz, Kim, & Garman, 2006; Tenney & Kalenkoski, 2019; Vieira et al., 2021). Objektívny finančný blahobyt meriame prostredníctvom príjmu, výdavkov, sporenia, dlhov (Albacete & Lindner, 2013; Botha et al., 2020, 2024; Comerton-Forde et al., 2018; D'Agostino et al., 2021; Jurčišinová et al., 2025). V priebehu rokov vzniklo niekoľko škál merania finančného blahobytu, ktoré sú kombináciou subjektívneho a objektívneho dimenzií (Comerton-Forde et al., 2018; Kempson & Finney, 2017; Shim et al., 2009; Sorgente & Lanz, 2019). Tabuľka 2 poskytuje prehľad indikátorov finančného

Tabuľka 2: Sumarizácia meraní finančného blahobytu

Zdroj: vlastné spracovanie na základe uvedených zdrojov

8

štúdií. Pomerne často sa vyskytuje aj pociťovaný finančný stres, ktorý zachytáva negatívnu stránku subjektívneho finančného blahobytu. Menej často využívanými indikátormi sú porovnávanie sa s rovesníkmi a finančná múdrosť, ktoré sa objavujú iba v ojedinelých štúdiách.

Objektívna dimenzia finančného blahobytu je reprezentovaná najmä ukazovateľmi adekvátny príjem, platobná disciplína, schopnosť sporenia, zadlženosť, finančné ťažkosti a pokrytie výdavkov. Najčastejšie používanými objektívnymi indikátormi sú pokrytie výdavkov, adekvátny príjem a schopnosť sporenia, ktoré sa nachádzajú vo viacerých novších aj starších štúdiách. Naopak, zadlženosť sa ako samostatný indikátor objavuje iba sporadicky. Finančné ťažkosti a platobná disciplína predstavujú ďalšie často využívané prejavy objektívnej finančnej situácie domácností.

Z tabuľky je zároveň zrejmé, že novšie štúdie preferujú multidimenzionálne chápanie finančného blahobytu, keď kombinujú viacero subjektívnych aj objektívnych indikátorov. Kým staršie výskumy sa zameriavali prevažne na finančnú spokojnosť alebo príjmovú situáciu, novšie práce (napr. Kempson a Poppe, 2017; CFPB, 2017; Sorgente a Lanz, 2019; Jurčišinová a kol., 2025; Mahendru a kol., 2025) využívajú širší súbor ukazovateľov zachytávajúcich finančnú stabilitu, odolnosť a subjektívne vnímanie finančnej situácie. Tieto zistenia podporujú konceptualizáciu finančného blahobytu ako viacrozmerného konštruktu, ktorý nemožno adekvátne merať jediným indikátorom.

1.2 Faktory ovplyvňujúce finančný blahobyť

Finančný blahobyť ako viacrozmerný koncept je ovplyvňovaný širokým spektrom faktorov. Na základe literatúry sme faktory sumarizovali do týchto kategórií (Tabuľka 3): finančné správanie, finančná gramotnosť, subjektívne a objektívne faktory, sociálno-demografické charakteristiky (Mahendru et al., 2022).

Medzi faktory s prevažne pozitívnym vplyvom na finančný blahobyť patrí zodpovedné finančné správanie, najmä pravidelné sporenie (Dong et al., 2019; Joo & Grable, 2004; Shim et al., 2009), investovanie (Chatterjee et al., 2019; Tenney & Kalenkoski, 2019), efektívny manažment výdavkov (Gutter & Copur, 2011; Shim et al., 2009; Strömbäck et al., 2017; Xue et al., 2020) a poistné

krytie (Dong et al., 2019). Pozitívny efekt bol identifikovaný aj pri finančnom vzdelávaní (Castro-González et al., 2020; Geraldles et al., 2025; Postmun et al., 2015; Rea et al., 2019; Shim et al., 2009), finančnej gramotnosti (Fong et al., 2021; Lusardi et al., 2010; Lusardi & Mitchell, 2011, 2007b, 2007a, 2008), finančnom plánovaní a finančnej socializácii prostredníctvom rodiny a sociálneho prostredia (Geraldles et al., 2025; Lanz et al., 2020; Rea et al., 2019; Serido et al., 2010). Z objektívnych determinantov sa s vyšším finančným blahobytom spájajú vyšší príjem, väčšie čisté bohatstvo, vlastníctvo finančných a reálnych aktív, najmä nehnuteľností, lepšie postavenie na trhu práce a vyššie vzdelanie (Brown & Gray, 2016; D'Ambrosio et al., 2009; 2020; Headey & Wooden, 2004; Hu, 2013; Dolan et al., 2009; Ferrer-i-Carbonell, 2005).

Tabuľka 3: Agregácia faktorov finančného blahobytu

Finančné správanie	sporenie (sebakontrola)
	investovanie (investičné stratégie, plánovanie na dôchodok)
	manažovanie dlhu
	mňanie (impulzívne nakupovanie)
	poistné krytie
	podvody
Finančná gramotnosť	finančné zručnosti (plánovanie rozpočtu, schopnosť porozumieť vplyvu úrokových sadzieb na úspory, dlh a investovanie)
	finančné aktualizácie (prehodnocovanie svojich stratégií a plánovania na základe nových informácií v meniacom sa prostredí)
	ekonomické prostredie (vedomosti o ekonomickom raste, hospodárskej situácii krajiny a politických programoch)
Subjektívne faktory	finančná spokojnosť (finančná tieseň, spokojnosť s peniazmi, deprivácia)
	finančná socializácia (sociálne siete, spoločnosť, kultúra, sociálne prostredie, rodina)
	finančná inklúzia (finančné povedomie, prístup k finančným produktom, neformálna pomoc)
Objektívne faktory	príjem a zisky (bohatstvo, finančné zdroje, dôchodky, dividendy)
	zamestnanosť (pracovný status, pracovná neistota, mzdy)
	dlh a výdavky (kreditné limity, hypotéky, pôžičky, zadlženosť, splácanie záväzkov)
Sociálno-demografické charakteristiky	individuálne charakteristiky (vek, pohlavie, vzdelanie, zamestnanosť)
	štruktúra rodiny (vrátane počtu nezaopatrených detí)
	sociálne prostredie (rodina, spoločnosť, sociálny kapitál)
	politické prostredie (stabilita vlády, schémy sociálnej podpory, daňová politika)

Zdroj: vlastné spracovanie na základe predchádzajúcej literatúry

K faktorom, ktoré znižujú finančný blahobyť, patria predovšetkým finančné problémy a nevhodné finančné rozhodnutia. Negatívny vplyv majú rôzne formy zadlženosti, najmä nezabezpečené dlhy a problémy so splácaním záväzkov (Brown et al., 2005; Dackehag et al., 2019; Gray, 2014; Keese & Schmitz, 2010; Norvilitis, 2014). Zníženie finančného blahobyťu sa spája aj s obeťami finančných podvodov, nízkymi príjmami, finančnými obmedzeniami, chudobou, depriváciou a sociálnym vylúčením (Holubová et al., 2021; Imai et al., 2007; Sirovátka & Mareš, 2006; Smeeding & Thévenot, 2016). Medzi ďalšie rizikové faktory patria nestabilné pracovné postavenie, horší zdravotný stav, obmedzený prístup k vzdelaniu, bývaniu a finančným službám (Assari et al., 2024; Guo & Huang, 2023; Huang et al., 2022; Xiao et al., 2022; Carton et al., 2022; Imai et al., 2007). Výrazne nižší finančný blahobyť ukazujú aj marginalizované skupiny obyvateľstva, ktoré čelia dlhodobým štrukturálnym bariéram (Bialowolski et al., 2025).

Najčastejšie spomínané sociálno-demografické premenné ovplyvňujúce finančný blahobyť sú pohlavie, vek, vzdelanie, počet nezaopatrených detí, pracovný status a zdravotný stav (Belbase et al., 2020; Geraldles et al., 2025; Niedzwiedz et al., 2015; Panisch et al., 2019; Prawitz, Kim, & Garman, 2006). Ďalším faktorom môže byť aj rodinný stav (Bonke & Browning, 2009; Brown & Gray, 2016; Brown & Taylor, 2008; Fan & Babiarz, 2019; Headey & Wooden, 2004; Lersch, 2017; Malone et al., 2010; Mysíková, 2019).

1.3 Dôsledky finančného blahobyťu

Multidimenzionálny koncept finančného blahobyťu speje k širokému záberu dôsledkov, ktoré je potrebné ďalej hlbšie preskúmať (Brüggen et al., 2017). Najčastejšie sa finančný blahobyť spomína ako súčasť celkového blahobyťu jednotlivca a zhodnotenia jeho kvality života a spokojnosti vo vzťahoch (Hubler et al., 2016; Netemeyer et al., 2018; Ngamaba et al., 2020; Shim et al., 2009; Wilmarth et al., 2014). Dôsledky finančného blahobyťu priblížime v nadväznosti na jeho vplyv na jednotlivé úrovne vymedzené v rámci koncepcného rámca Brüggen a kol. (2017), a to individuálnu, organizačnú a spoločenskú úroveň.

Na individuálnej úrovni je finančný blahobyť spájaný najmä s vyššou životnou spokojnosťou (Netemeyer et al., 2018; Shim et al., 2009), lepším fyzickým a mentálnym zdravím (Krause & Hayward, 2015; Sorgente & Lanz,

2017; Walsh, 2024; Zhang et al., 2024), kvalitnejšími medziľudskými vzťahmi (Wilmarth et al., 2014) a celkovým blahobytom jednotlivca. Naopak, finančné problémy, finančný stres a nízky finančný blahobyt sú spojené so zvýšenou mierou úzkosti, depresie, horším sebahodnotením zdravotného stavu a narušením rodinných a partnerských vzťahov (Conger et al., 1990; Dew, 2021; Howell & Howell, 2008; Jung, 2018; Krause & Hayward, 2015; Walsh, 2024). Výskumy zároveň naznačujú, že subjektívna dimenzia finančného blahobytu, najmä finančný stres, ovplyvňuje mentálne zdravie silnejšie než objektívne finančné ukazovatele.

Na organizačnej úrovni sa finančný blahobyt prejavuje prostredníctvom správania zamestnancov a zákazníkov. Organizácie, ktoré podporujú finančný blahobyt svojich zamestnancov alebo klientov, posilňujú svoju reputáciu, zvyšujú dôveru zainteresovaných strán a naplňajú princípy spoločenskej zodpovednosti. Významnú úlohu zohrávajú najmä finančné inštitúcie, ktoré prostredníctvom zodpovedného podnikania prispievajú k zvyšovaniu finančného blahobytu širšej spoločnosti. (Pivato et al., 2008; UNEPFI, PRB, 2024; Vlachos et al., 2009)

Na spoločenskej úrovni ovplyvňuje finančný blahobyt ekonomickú stabilitu a celkový blahobyt krajiny. Nízka úroveň finančného blahobytu vedie k vyššej finančnej zraniteľnosti domácností, rastu dopytu po sociálnej podpore a zvýšenej záťaži verejných rozpočtov. Naopak, spoločnosti s vyššou úrovňou finančného blahobytu, finančne gramotnými občanmi a ekonomicky stabilnými firmami dokážu lepšie zvládať hospodárske krízy, podporovať ekonomický rast a zvyšovať celkový spoločenský blahobyt.

2 Ciel' a zameranie dizertačnej práce

Cieľom dizertačnej práce je identifikovať významné faktory, ktoré vplývajú na finančný blahobyt jednotlivcov a zhodnotiť vplyv úrovne finančného blahobytu jednotlivcov na individuálnej a celospoločenskej úrovni.

Pre naplnenie hlavného cieľa dizertačnej práce si v dizertačnej práci stanovujeme nasledujúce parciálne ciele:

1. Na základe prehľadu literatúry teoreticky vymedziť koncepčný rámec finančného blahobytu;
2. Empiricky otestovať dimenzie finančného blahobytu

identifikované v literatúre;

3. Identifikovať a testovať významné faktory vplyvajúce na finančný blahobyt;
4. Testovať dopady finančného blahobytu na zdravie jednotlivcov (mentálne spolu so sebahodnotením zdravotného stavu);
5. Testovať dopady finančného blahobytu na subjektívny blahobyt.

Na základe prehľadu literatúry a stanovených cieľov práce formulujeme tieto hypotézy dizertačnej práce. Finančný blahobyt je v literatúre podobne ako celkový blahobyt chápaný ako multidimenzionálny koncept, teda ho nie je možné merať iba jednou rovinou (Botha et al., 2020; Comerton-Forde et al., 2018; Jurčišinová et al., 2025; Rhyne et al., 2020; Sorgente et al., 2024; Zhang et al., 2024). Vzhľadom na preskúmané teoretické východiská (viď Kapitola 1) možno finančný blahobyt interpretovať ako latentný konštrukt formovaný viacerými prejavmi finančnej situácie, ktoré odrážajú subjektívne vnímanie aj objektívne finančné podmienky jednotlivca. V súlade s exploračným charakterom analýzy je táto konceptualizácia empiricky preskúmaná prostredníctvom meracieho modelu v rámci PLS-SEM modelu, pričom cieľom je najmä posúdiť, do akej miery zvolené indikátory a prejavy primerane reprezentujú uvažovaný konštrukt finančného blahobytu. K testovaniu vhodnosti nahrnovej štruktúry modelu finančného blahobytu formulujeme nasledovnú hypotézu:

H1: Finančný blahobyt jednotlivcov je významne formovaný subjektívnou dimenziou, reprezentovanou finančnou spokojnosťou a finančným stresom, a objektívnou dimenziou, reprezentovanou finančnou zraniteľnosťou.

Niektoré štúdie naznačujú, že muži a ženy vnímajú finančnú situáciu odlišne, pričom rozdiely sa objavujú najmä pri subjektívnej dimenzii finančného blahobytu. Gilbert a kol. (2025) a Geraldles a kol. (2025) identifikovali vyšší finančný blahobyt u mužov. Botha a kol. (2020) zistili, že muži majú signifikantne vyšší len subjektívny finančný blahobyt, zatiaľ čo pri objektívnom finančnom blahobyte bol efekt nevýznamný a negatívny. K podobným výsledkom dospeli aj iní autori (Brown et al., 2005; Comerton-Forde et al., 2018; Jurčišinová et al., 2025). Z hľadiska prežívania negatívnych finančných situácií, napr. finančné ťažkosti a finančné šoky, majú tieto väčší

vplyv na zhoršenie finančnej spokojnosti žien (Niedzwiedz et al., 2015). Efekt je ešte silnejší pri zraniteľnejších domácnostiach – napr. samoživiteľky prežívajú významnejšie zníženie finančného blahobytu (Malone et al., 2010). Na základe prehľadu formulujeme nasledujúcu hypotézu:

H2: Muži vykazujú signifikantne vyšší finančný blahobyt ako ženy.

Predchádzajúce štúdie naznačujú, že zadlženosť domácností je vo všeobecnosti spojená s nižším finančným blahobytom alebo subjektívnym blahobytom. Brown a Taylor (2008) a Brown a kol. (2005) ukázali, že dlh má negatívny vplyv na subjektívny blahobyt, pričom signifikantný efekt sa prejavuje pri nezabezpečenom dlhu. Podobne D'Ambrosio et al. (2020) identifikovali negatívny vplyv kreditného dlhu na blahobyt jednotlivcov. Niektoré štúdie však poukazujú na rozdiely podľa typu dlhu. Botha a kol. (2020) nepotvrdili signifikantný vplyv hypoték na finančný blahobyt, zatiaľ čo Jurčišinová a kol. (2025) zistili negatívny vplyv splácania hypotéky alebo nájomného na subjektívny finančný blahobyt. Na základe zistení formulujeme hypotézu:

H3: Nezabezpečené finančné záväzky sú negatívne asociované s finančným blahobytom, pričom zabezpečené finančné záväzky (hypotéky) sú pozitívne asociované s finančným blahobytom.

Okrem zadlženosti zohráva významnú úlohu aj vlastníctvo reálnych aktív, najmä nehnuteľností. Viaceré štúdie ukazujú, že vlastníctvo bývania alebo iných reálnych aktív je spojené s vyšším subjektívnym blahobytom (Brokešová et al., 2021; Cheng et al., 2020; D'Ambrosio et al., 2009; Hu, 2013; Zheng et al., 2020; Zumbro, 2011). Botha a kol. (2020) identifikovali pozitívny a signifikantný vplyv vlastníctva nehnuteľnosti na subjektívny aj objektívny finančný blahobyt, k rovnakým výsledkom dospeli aj Comerton-Forde a kol. (2018), pričom efekt vlastníctva nehnuteľnosti bol slabší pre vlastníkov s hypotékou. Na základe literatúry formulujeme hypotézu:

H4: Vlastníci nehnuteľnosti vykazujú signifikantne vyššiu úroveň subjektívneho aj objektívneho finančného blahobytu v porovnaní s jednotlivcami, ktorí nevlastnia nehnuteľnosť.

Multidimenzionálny charakter finančného blahobytu naznačuje jeho významný vplyv na množstvo dôsledkov, vrátane subjektívneho blahobytu (Brüggen et al., 2017). Empirické štúdie poukazujú na pozitívny vzťah medzi finančným blahobytom, subjektívnym blahobytom a zdravotným stavom

(Netemeyer et al., 2018; Shim et al., 2009; Zhang et al., 2024). Na individuálnej úrovni sa finančný blahobyť často spája s pozitívnym efektom na sebahodnotenie zdravotného stavu a lepším mentálnym zdravím (Krause & Hayward, 2015; Sorgente & Lanz, 2017). Naopak, nízky finančný blahobyť alebo finančné ťažkosti sú spojené so zvýšeným stresom, úzkosťou a zhoršením fyzického aj mentálneho zdravia (Dunn & Mirzaie, 2023; Kim et al., 2021; Simonse et al., 2022). Na základe toho formulujeme hypotézu:

H5: Jednotlivci s vyšším finančným blahobytom vykazujú aj vyššiu úroveň subjektívneho blahobytu, mentálneho zdravia a sebahodnotenia zdravotného stavu.

Existujúca literatúra poukazuje na výrazné rozdiely vo finančnom blahobyte medzi socioekonomickými skupinami, pričom marginalizované populácie vykazujú systematicky nižšiu úroveň finančného blahobytu a vyššiu mieru finančnej zraniteľnosti (Holubová et al., 2021; Imai et al., 2007; Smeeding & Thévenot, 2016). Rozdiely determinované nízkym príjmom, horším prístupom k vzdelaniu, obmedzenou finančnou inklúziou a slabšou finančnou gramotnosťou, znižujú schopnosť adekvátnej reakcie na finančné šoky a predstavujú vyššiu záťaž na verejné rozpočty a zhoršenie celkového blahobytu (Griggs et al., 2013; Guo & Huang, 2023; Sacks et al., 2012). Zistenia naznačujú, že rozdiely vo finančnom blahobyte medzi majoritnou a marginalizovanou populáciou nie sú len individuálnym problémom, ale odrážajú hlbšie štrukturálne nerovnosti s významnými implikáciami pre fungovanie celej spoločnosti. Na základe toho formulujeme hypotézu:

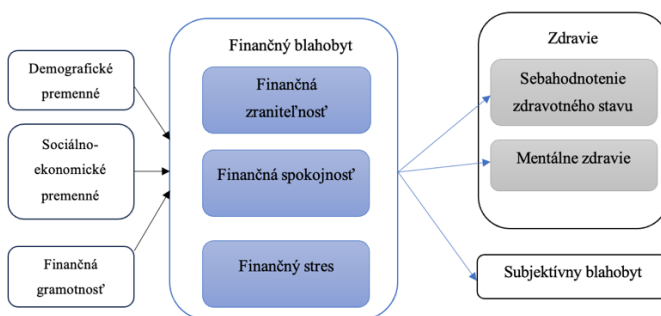
H6: Úroveň finančného blahobytu a jeho prediktory sa štatisticky významne líšia medzi majoritnou populáciou a marginalizovanou rómskou populáciou.

3 Metodika práce a metódy skúmania

V rámci metodologickej časti práce najprv vychádzame z koncepčného rámca finančného blahobytu, ktorý bol zostavený na základe prehľadu relevantnej literatúry (Schéma 1). Tento rámec zachytáva predpokladané zjednodušené vzťahy medzi príčinami a dôsledkami finančného blahobytu, pričom ako jeho hlavné determinanty sú identifikované demografické premenné, sociálno-ekonomické premenné a finančná gramotnosť (Brüggen et

al., 2017; Kempson & Poppe, 2018; Kim et al., 2003; Mahendru et al., 2022; Sorgente & Lanz, 2017). Samotný finančný blahobyť je v tomto rámci chápaný ako latentný konštrukt tvorený tromi dimenziami – finančnou zraniteľnosťou, finančnou spokojnosťou a finančným stresom (Joo, 2008; Jurčišinová et al., 2025; Kempson & Poppe, 2018; Kim et al., 2003; Sorgente & Lanz, 2017), pričom jeho dôsledky sú vymedzené v rovine zdravia (mentálne zdravie a sebahodnotenie zdravotného stavu) a subjektívneho blahobytu (Brüggen et al., 2017; Joo, 2008; Jurčišinová et al., 2025; Kim & Garman, 2003; Sorgente & Lanz, 2017). V rámci takto komplexného konceptu existujú aj ďalšie potenciálne vzťahy medzi premennými, ktoré presahujú nami koncipovaný rámec. Tieto vzťahy však explicitne nezohľadňujeme, a to najmä z dôvodu potreby zachovať analytickú prehľadnosť modelu, obmedzení vyplývajúcich z rozsahu dizertačnej práce, ako aj limitov dostupných prierezových dát.

Schéma 1: Príčiny a dôsledky finančného blahobytu – konceptuálny rámec

Zdroj: vlastné spracovanie na základe predchádzajúcej literatúry

Na základe teoretického rámca využívame exploračnú analýzu pomocou PLS-SEM, ktorý umožňuje overiť súlad multidimenzionálnej štruktúry finančného blahobytu s empirickými dátami. Následne identifikujeme prediktory a dôsledky aj pomocou OLS regresii a celospoločenské efekty skúmame dekompozičnou analýzou. Robustnosť výsledkov overujeme PLS-SEM s kontrolnými premennými a modelom usporiadaného probitu, ktorý zohľadňuje ordinálny charakter niektorých premenných. Zároveň si uvedomujeme potenciálnu limitáciu vyplývajúcu z možnej endogenity, z tohto

dôvodu interpretujeme odhadnuté vzťahy primárne ako asociácie, nie ako striktné kauzálne efekty.

4 Štruktúra dizertačnej práce

V prvej kapitole dizertačnej práce Súčasný stav problému doma a v zahraničí sa zameriame na teoretické vymedzenie základných pojmov, teórií a vzťahov. Ide o vymedzenie pojmu finančný blahobyť v literatúre, jeho faktorov a súvisiace teórie finančného blahobytu. Táto časť sa zameriava na vymedzenie finančného blahobytu v literatúre, spôsoby jeho merania, faktory a dôsledky finančného blahobytu.

Druhá kapitola Cieľ práce predstavuje hlavný cieľ dizertačnej práce spolu s parciálnymi cieľmi. Na základe predchádzajúcej literatúry a identifikovaných výskumných medzier sme formulovali šesť hypotéz.

Tretia kapitola Metodika práce a metódy skúmania predstavuje využité dáta, metodológiu a metodiku. Pre naplnenie stanovených cieľov využívame dáta z prieskumu SK-SILC za rok 2018 (European Union Statistics on Income and Living Condition), spolu so špecifickým modulom pre marginalizovanú rómsku komunitu. Ako doplnkový zdroj dát využívame dáta zo Zisťovania o finančnej situácii a spotrebe domácnosti (HFCS). Metodologická časť práce vychádza z koncepčného rámca finančného blahobytu, vytvoreného na základe literatúry. Na základe tohto teoreticky ukotveného koncepčného rámca následne pristupujeme k exploračnej analýze pomocou PLS-SEM (Partial Least Squares Structural Equation Modeling). Na odhad prediktorov a dôsledkov finančného blahobytu využívame okrem PLS-SEM aj regresnú analýzu (OLS, modely usporiadaného probitu).

Vo štvrtej kapitole Výsledky prezentujeme konečné výsledky výskumu dizertačnej práce. Štruktúra výsledkov najskôr testuje dimenzie finančného blahobytu, následne odhadujeme prediktory a dôsledky finančného blahobytu. Záverečná časť výsledkov zobrazuje testy robustnosti.

Piata kapitola Diskusia interpretuje výsledky dizertačnej časti práce v kontexte s predchádzajúcou literatúrou a identifikuje možné budúce smerovanie výskumu v oblasti finančného blahobytu. Súčasťou diskusie je aj vymedzenie možných limitácií predloženej práce.

5 Výsledky práce

5.1 Testovanie dimenzií finančného blahobytu

Na základe preskúmanej literatúry boli jednotlivé dimenzie finančného blahobytu vymedzené prostredníctvom vybraných formatívnych prejavov, ktoré sú merané konkrétnymi indikátormi z dotazníka SK-SILC (Tabuľka 4). V rámci subjektívnej dimenzie ide najmä o finančnú spokojnosť a finančný stres, reflektujúce vnímanie finančnej situácie, schopnosť vyjsť s príjmom či mieru finančného zaťaženia domácnosti. Objektívna dimenzia zahŕňa prejavy súvisiace s finančnou zraniteľnosťou a finančným stresom, ako sú pokrytie výdavkov, platobná disciplína, schopnosť sporenia, finančné ťažkosti a adekvátnosť príjmu, pričom tieto konštrukty sú reprezentované indikátormi zachytávajúcimi napríklad nedoplatky, schopnosť čeliť neočakávaným výdavkom alebo zaťaženie nákladmi na bývanie a splátkami úverov. Finančný stres je v modeli zaradený primárne do subjektívnej dimenzie finančného blahobytu, a to aj napriek tomu, že sa tematicky prelína s objektívnymi prejavmi finančných ťažkostí. Dôvodom tohto zaradenia je charakter použitých indikátorov zo SK-SILC dotazníka, ktoré nezachytávajú objektívne finančné situácie (napr. skutočnú výšku dlhu či presnú mieru adekvátnosti príjmu), ale skôr subjektívne vnímanie finančného tlaku a schopnosti vyjsť s príjmom. Ide teda o hodnotenie založené na vnímaní respondenta, nie na exaktných finančných ukazovateľoch. Z tohto dôvodu finančný stres v kontexte tejto štúdie reflektuje skôr psychologicko-vnímanú dimenziu finančnej situácie, ktorá je bližšia subjektívnemu finančnému blahobytu, aj keď jeho obsahovo príbuzné prejavy sa môžu čiastočne prekrývať s objektívnymi ukazovateľmi finančnej zraniteľnosti.

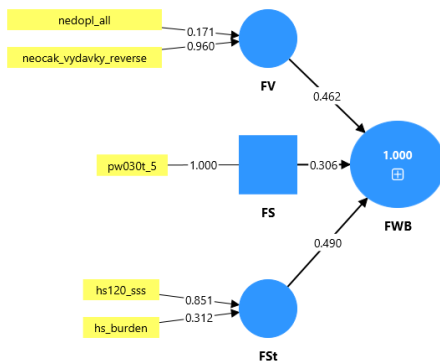
Na základe identifikovaných dimenzií sme následne zostavili PLS-SEM model s cieľom preskúmania vzťahov medzi prejavmi a indikátormi finančného blahobytu (Schéma 2). Z prejavov má v rámci formatívneho meracieho modelu najvyššiu váhu finančný stres (koeficient = 0,490, p-hodnota < 0,001), nasleduje finančná zraniteľnosť (koeficient = 0,462, p-hodnota < 0,000) a najmenší vplyv má finančná spokojnosť (koeficient = 0,306, p-hodnota < 0,001).

Tabuľka 4: Prepojenie analyzovaných premenných FWB s literatúrou

Dimenzia FWB	Premenná na základe literatúry	Literatúra	Prejav FWB	Premenné – indikátor SK-SILC
Subjektívny FWB	Spokojnosť s finančnou situáciou	Porter & Garman (1993); Kim et al. (2003); Prawitz et al. (2006); Muir et al. (2017); CFPB (2017); Netemeyer et al. (2018); Sorgente & Lanz; Vieira et al. (2021); OECD (2023)	Finančná spokojnosť	Finančná spokojnosť
	Pocitovaný finančný stres	Prawitz et al. (2006); CFPB (2017); Netemeyer et al. (2018); Comerton-Forde et al. (2018); Mahdzan et al. (2019); Sorgente & Lanz; OECD (2023)	Finančný stres	Schopnosť vyjsť s príjmom Zaťaženie nákladmi na bývanie Zaťaženie splátkami úverov
	Finančná kontrola	Kempson & Poppe (2017); Muir et al. (2017); CFPB (2017); Netemeyer et al. (2018); Sorgente & Lanz; OECD (2023)	Finančný stres	Schopnosť vyjsť s príjmom
Objektívny FWB	Pokrytie výdavkov	Kim et al. (2003); Shim et al. (2009); Kempson & Poppe (2017); Muir et al. (2017); CFPB (2017); Comerton-Forde et al. (2018); Mahendru et al. (2025); OECD (2023)	Finančný stres	Schopnosť vyjsť s príjmom
	Platobná disciplína	Kim et al. (2003); Kempson & Poppe (2017); Muir et al. (2017); CFPB (2017); Comerton-Forde et al. (2018)	Finančná zraniteľnosť	Nedoplatky za hypotéku Nedoplatky za služby Nedoplatky za úvery
	Schopnosť sporenia	Kim et al. (2003); Kempson & Poppe (2017); Muir et al. (2017); CFPB (2017); Comerton-Forde et al. (2018); Mahendru et al. (2025); OECD (2023)	Finančná zraniteľnosť	Schopnosť čeliť neočakávaným výdavkom
	Finančné ťažkosti	Kim et al. (2003); Shim et al. (2009); Mahdzan et al. (2019); OECD (2023)	Finančná zraniteľnosť a finančný stres	Zaťaženie nákladov na bývanie a splátok úverov Nedoplatky
	Adekvátny príjem	Porter & Garman (1993); Albacete a Lindner (2013); Kempson & Poppe (2017); Muir et al. (2017); CFPB (2017); Netemeyer et al. (2018); Sorgente & Lanz (2017, 2019, 2024); Jurčišinová a kol. (2025); Mahendru a kol. (2025); OECD (2023)	Finančná zraniteľnosť a finančný stres	Schopnosť zvládnuť neočakávané výdavky Schopnosť vyjsť s príjmom

Zdroj: vlastné spracovanie na základe predchádzajúcej literatúry

Schéma 2: Prejavy FWB – PLS-SEM model (SK-SILC)

Poznámka: nedoplatky_all = nedoplatky spolu, neocak_vydavky_reverse = schopnosť pokryť neočakávané výdavky, pw030t_5 = finančná spokojnosť, hs120_sss = schopnosť vyjsť s príjmom, hs_burden = záťaž splácania splátok úverov a nákladov na bývanie spolu, FV = finančná zraniteľnosť (latentná premenná), FS = finančná spokojnosť (latentná premenná), FSt = finančný stres (latentná premenná), FWB = finančný blahobyt (latentná premenná).

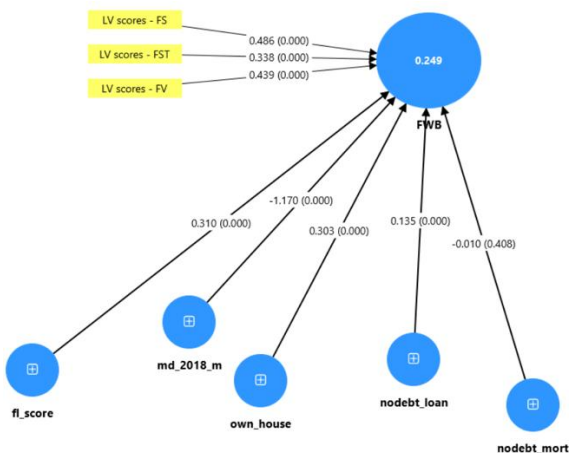
Zdroj: SK-SILC (2018), vlastné spracovanie v SmartPLS4

Na základe získaných výsledkov nie je možné zamietnuť hypotézu *H1: Finančný blahobyť jednotlivcov je významne formovaný subjektívnou dimenziou, reprezentovanou finančnou spokojnosťou a finančným stresom, a objektívnou dimenziou, reprezentovanou finančnou zraniteľnosťou.*

5.2 Odhad prediktorov

Deskriptívna analýza odhalila potenciálne rozdiely v socioekonomicko-demografických charakteristikách domácnosti, na základe čoho v ďalšej analýze overíme ich štatistickú významnosť. Prediktory sme testovali v rámci PLS SEM modelu (Schéma 3) a následne regresnou analýzou s využitím OLS. Prediktory finančného blahobytu boli primárne analyzované prostredníctvom PLS-SEM modelu. Medzi testované prediktory patrili referenčná finančná gramotnosť (+), materiálna deprivácia (–), vlastníctvo nehnuteľnosti (+), absencia nezabezpečeného dlhu (+) a absencia zabezpečeného dlhu (–). Všetky prediktory okrem absencie zabezpečeného dlhu boli štatisticky významné (p -hodnota < 0,001). Štatistická významnosť prediktorov je konštatná aj pri zavedení kontrolných premenných.

Schéma 3: Odhad prediktorov FWB

Poznámka: LV scores – FS = latentné skóre finančnej spokojnosti, LV scores – FSt = latentné skóre finančného stresu, LV scores – FV = latentné skóre finančnej zraniteľnosti, FWB = finančný blahobyť (latentná premenná), fi_score = referenčná finančná gramotnosť, md_2018_m = materiálna deprivácia, own_house = vlastníctvo nehnuteľnosti, nodebt_loan = absencia nezabezpečenej pôžičky, nodebt_mort = absencia zabezpečenej pôžičky. Pri výpočtoch boli použité váhy prieskumu.

Zdroj: -SK-SILC (2018), vlastné spracovanie v programe SmartPLS4

Vzhľadom na komplexnosť analyzovaného súboru prediktorov finančného blahobytu boli následne výsledky overené aj prostredníctvom regresnej analýzy metódou OLS (Tabuľka 5). Variabilita modelov je vysvetlená na úrovni od 16 % (Model 5) do 25 % (Model 4 a Model 6). Muži majú štatisticky vyšší finančný blahobyť oproti ženám (p -hodnota $< 0,001$). Vyššia finančná gramotnosť a neprítomnosť nezabezpečeného dlhu je spojená s vyššími hodnotami finančného blahobytu (p -hodnota $< 0,001$). Naopak prítomnosť materiálnej je spojená s nižším finančným blahobyťom. Efekt hypotéky nie je konzistentný ani štatisticky významný vo všetkých modeloch.

Tabuľka 5: Regresná analýza prediktorov finančného blahobytu (latentná premenná)

PREMENNÉ	(1) FWB LV	(2) FWB LV	(3) FWB LV	(4) FWB LV	(5) FWB LV	(6) FWB LV
Muž	0.0678*** (0.0244)	0.0754*** (0.0244)	0.0806*** (0.0242)	0.0592*** (0.0242)		
Absencia nezabezpečenej pôžičky	0.215*** (0.0250)	0.211*** (0.0251)	0.195*** (0.0248)	0.191*** (0.0247)	0.199*** (0.0260)	0.201*** (0.0245)
Absencia hypotéky	-0.123*** (0.0388)	0.0579 (0.0366)	0.0747** (0.0363)	0.0730** (0.0361)	-0.0528 (0.0372)	0.0548 (0.0340)
Vlastníctvo nehnuteľnosti		0.296*** (0.0426)	0.319*** (0.0421)	0.322*** (0.0419)		0.310*** (0.0406)
Materiálna deprivácia			-1.192*** (0.0477)	-1.195*** (0.0472)		-1.151*** (0.0473)
Referenčná finančná gramotnosť					0.691*** (0.0268)	0.578*** (0.0255)
Konštanta	-1.466*** (0.168)	-1.268*** (0.165)	-1.204*** (0.163)	-1.171*** (0.163)	-1.458*** (0.0667)	-1.499*** (0.0751)
Kontrolné premenné	ÁNO	ÁNO	ÁNO	ÁNO	ÁNO	ÁNO
Pozorovania	5,544	5,544	5,544	5,544	5,523	5,523
R ²	0.230	0.227	0.242	0.249	0.158	0.249

Štandardné chyby v zátvorkách

*** $p < 0.01$, ** $p < 0.05$, * $p < 0.1$

Poznámka: Pri výpočtoch boli použité váhy prieskumu.

Zdroj: SK-SILC(2018), vlastné spracovanie

Po celkovom zhodnotení vzťahu prediktorov a finančného blahobytu, sme analyzovali jednotlivé prejavy finančného blahobytu. Doplnková regresná analýza s využitím indexových premenných finančného blahobytu a jeho prejavov potvrdila robustnosť našich zistení. Na základe sumarizácie sme nenašli dôkazy na zamietnutie hypotéz H2 a H4.

Na základe výsledkov môžeme hypotézu H3 zamietnuť. Výsledky

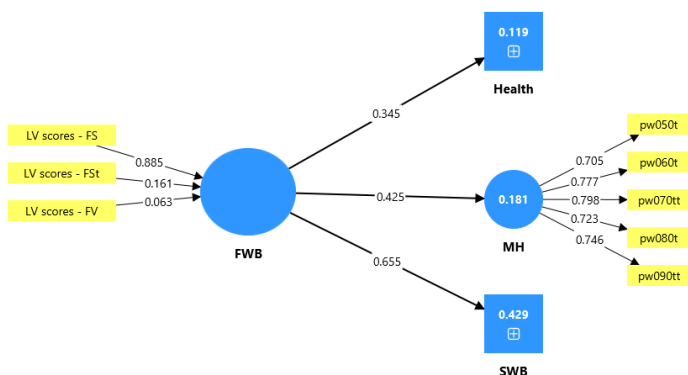
potvrdzujú negatívnu asociáciu nezabezpečeného dlhu a finančného blahobytu vo väčšine modelov. Avšak pozitívny vzťah zabezpečeného dlhu a finančného blahobytu nebol konzistentný ani štatisticky významný naprieč viacerými modifikáciami.

5.3 Dôsledky finančného blahobytu

Z výsledkov štrukturálneho modelu (Schéma 4) vyplýva, že finančný blahobyt ma najsilnejší prepojený so subjektívnym blahobytom (koeficient 0,655, p-hodnota < 0,001, $R^2 = 0,43$). Výsledky naznačujú, že finančný blahobyt vo vysokej miere koreluje so subjektívnym blahobytom. Stredne silný efekt môžeme pozorovať vo vzťahu finančného blahobytu a mentálneho zdravia (koeficient 0,425, p-hodnota < 0,001, $R^2 = 0,18$). Nižšia vysvetľovacia schopnosť vzťahu naznačuje, že mentálne zdravie je ovplyvnené aj ďalšími premennými. Najslabší efekt je pozorovaný na sebahodnotenie zdravotného stavu, ale významnosť vzťahu je tiež signifikantná (koeficient 0,345, p-hodnota < 0,001, $R^2 = 0,12$). Pozitívny a signifikantný aj vo vzťahu finančného blahobytu a indikátorov zdravotného stavu, avšak v oveľa menšej miere ako pri subjektívnom blahobyte.

Merací model interpretuje finančnú spokojnosť ako najsilnejší prejav formujúci celkový finančný blahobyt (koeficient 0,885, p-hodnota < 0,001). Na porovnanie, koeficienty ostatných prejavov sú na nízkej úrovni (FST = 0,161; p-hodnota < 0,001 a FV = 0,063; p-hodnota = 0,003). Štatistická významnosť meracieho modelu bola potvrdená bootstrappingom. Konštrukt mentálneho zdravia je zostavený spoľahlivo, nakoľko všetky hodnoty vonkajšieho zaťaženia presahujú kritickú hodnotu 0,7 a p-hodnota je menšia ako 0,001. Celkový model disponuje základnou predikčnou schopnosťou (všetky hodnoty Q^2_{predict} sú kladné) – následne porovnanie MAE hodnôt medzi PLS modelom a lineárnym benchmark modelom ukázalo, že model vykazuje strednú predikčnú relevanciu. Najsilnejšia predikčná schopnosť je pri subjektívnom blahobyte. Ostatné premenné dokáže model prediktovať len slabo alebo mierne. Štatistická významnosť zostala zachovaná aj po zaradení kontrolných premenných, čo potvrdzuje robustnosť výsledkov.

Schéma 4: Dôsledky finančného blahobytu

Poznámka: LV scores – FS = latentné skóre finančnej spokojnosti, LV scores – FSt = latentné skóre finančného stresu, LV scores – FV = latentné skóre finančnej zraniteľnosti, pw050t = nervozita, pw060t = sklesnutosť/nešťastie, pw070t = vyrovnanosť/pokojnosť, pw080t = sklúčenosť a depimovanosť, pw090t = šťastie, FWB = finančný blahobyt (latentná premenná), Health = sebahodnotenie zdravotného stavu, MH = mentálne zdravie (latentná premenná), SWB = subjektívny blahobyt. Pri výpočtoch boli použité váhy prieskumu.

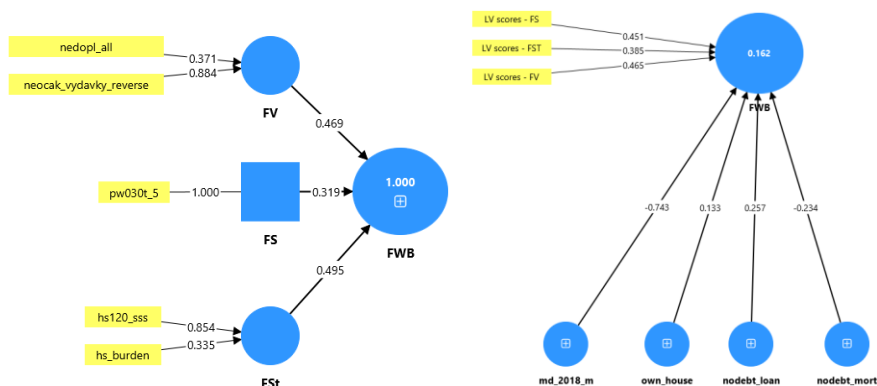
Zdroj: vlastné spracovanie na základe SK-SILC (2018)

V nasledujúcej časti analyzujeme rozdiely vo finančnom blahobyt medzi majoritnou a marginalizovanou rómskou populáciou ako prejav štrukturálnych nerovností. Skúmame, či sa vzťahy medzi finančným blahobytom a jeho prediktormi líšia medzi skupinami, keďže sú vystavené odlišným socio-ekonomickým podmienkam. Tento prístup umožňuje identifikovať spoločné aj špecifické determinanty finančného blahobytu v oboch skupinách a lepšie pochopiť jeho nerovnomerné formovanie.

Testovanie dimenzií finančného blahobytu prostredníctvom štrukturálneho modelu (Schéma 5) podobne ako pri majoritnej populácii poukazuje na rovnaký vplyv jednotlivých prejavov na finančný blahobyt ako v majoritnej spoločnosti – finančný stres prispieva najviac k finančnému blahobytu (koeficient 0,495, p-hodnota < 0,001). Vplyv finančného stresu a finančnej spokojnosti vykazuje len zanedbateľné rozdiely oproti majoritnej spoločnosti. Celkový vplyv finančnej zraniteľnosti je tiež na porovnateľnej úrovni, avšak na úrovni indikátorov vidíme zvýšenie váhy nedoplatkov voči neočakávaným výdavkom, čo naznačuje, že neschopnosť úhrady splátok svojich dlhov a úhrady za služby je výraznejšia u marginalizovanej ako majoritnej populácie. Analýza kolinearít finančného blahobytu nepotvrdila prítomnosť problémovej multikolinarít a bootstrapping potvrdil štatistickú významnosť jednotlivých váh indikátorov. Po

doplnení kontrolných premenných zostali efekty zachované, čo podporuje robustnosť výsledkov.

Schéma 5: Testovanie dimenzií FWB (MRK) a odhad prediktorov

Poznámka: *nedoplatty_all* = *nedoplatty spolu*, *neocak_vydavky_reverse* = *schopnosť pokryť neočakávané výdavky*, *pw030_5* = *finančná spokojnosť*, *hs120_sss* = *schopnosť vyjsť s príjmom*, *hs_burden* = *záťaž splácania splátok úverov a nákladov na bývanie spolu*, *FV* = *finančná zraniteľnosť (latentná premenná)*, *FS* = *finančná spokojnosť (latentná premenná)*, *FSt* = *finančný stres (latentná premenná)*, *LV scores - FS* = *latentné skóre finančnej spokojnosti*, *LV scores - FSt* = *latentné skóre finančného stresu*, *LV scores - FV* = *latentné skóre finančnej zraniteľnosti*, *FWB* = *finančný blahobyt (latentná premenná)*, *md_2018_m* = *materiálna deprivácia*, *own_house* = *vlastníctvo nehnuteľnosti*, *nodebt_loan* = *absencia nezabezpečenej pôžičky*, *nodebt_mort* = *absencia zabezpečenej pôžičky*. Pri výpočtoch boli použité váhy prieskumu.

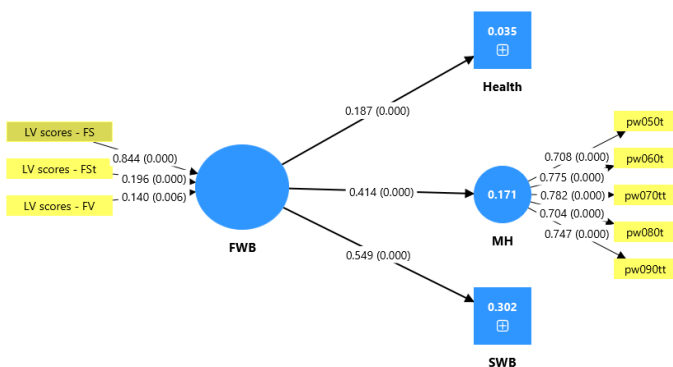
Zdroj: MRK-SK-SILC (2018), vlastné spracovanie v programe SmartPLS4

Prediktory finančného blahobytu boli primárne analyzované prostredníctvom PLS-SEM modelu (Schéma 5). Medzi testované prediktory patrili materiálna deprivácia (–), vlastníctvo nehnuteľnosti (+), absencia nezabezpečeného dlhu (+) a absencia zabezpečeného dlhu (–). Materiálna deprivácia a absencia nezabezpečeného dlhu je štatisticky významná na hladina významnosti $\alpha = 0,001$. Vlastníctvo nehnuteľnosti a absencia zabezpečeného dlhu sú významné prediktory na hladina významnosti $\alpha = 0,05$. Štatistická významnosť väčšiny prediktorov je konštatná aj po zavedení kontrolných premenných, a to okrem absencie zabezpečeného dlhu. Vzhľadom na komplexnosť analyzovaného súboru prediktorov finančného blahobytu marginalizovanej populácie boli následne výsledky overené aj prostredníctvom regresnej analýzy založenej na metóde OLS. Sumárne výsledky sú v tabuľke .

Ďalším krokom analýzy celospoločenských dôsledkov je interpretácia súvislostí finančného blahobytu v marginalizovanej skupine. V tejto časti hodnotíme výsledky PLS-SEM modelu (Schéma 6). Výsledky štruktúrneho modelu poukazujú na najsilnejšiu štatisticky významnú asociáciu medzi

finančným blahobytom a subjektívnym blahobytom (koeficient 0,549, p-hodnota < 0,001, $R^2 = 0,30$). Táto hodnota naznačuje, že vyššie úrovne finančného blahobytu sú spojené s vyššími úrovňami subjektívneho blahobytu. Stredne silná štatisticky významná súvislosť je pozorovaná aj medzi finančným blahobytom a mentálnym zdravím (koeficient 0,414, p-hodnota < 0,001, $R^2 = 0,17$), pričom nižšia vysvetľovacia schopnosť modelu naznačuje, že mentálne zdravie súvisí aj s ďalšími faktormi, ktoré nie sú v modeli zachytené. Najslabšia, no stále štatisticky významná asociácia sa prejavuje pri sebahodnotení zdravotného stavu (koeficient 0,187, p-hodnota < 0,001, $R^2 = 0,035$), čo naznačuje, že finančný blahobyt je s týmto ukazovateľom spojený v menšej miere v porovnaní so subjektívnym blahobytom. Celkovo je vysvetľovacia sila modelov v marginalizovanej skupine nižšia ako v prípade majoritnej populácie, čo môže naznačovať, že celkový blahobyt v tejto skupine súvisí aj s ďalšími, v modeli nezachytenými faktormi.

Schéma 6: Dôsledky FWB (MRK)

Poznámka: LV scores – FS = latentné skóre finančnej spokojnosti, LV scores – FSt = latentné skóre finančného stresu, LV scores – FV = latentné skóre finančnej zraniteľnosti, pw050t = nervozita, pw060t = sklesnutosť/nešťastie, pw070t = vyrovnanosť/pokojnosť, pw080t = sklúčenosť a deprimovanosť, pw090t = šťastie, FWB = finančný blahobyt (latentná premenná), Health = sebahodnotenie zdravotného stavu, MH = mentálne zdravie (latentná premenná), SWB = subjektívny blahobyt. Pri výpočtoch boli použité váhy prieskumu.

Zdroj: MRK-SK-SILC (2018), spracované v SmartPLS4

Rozdiely medzi majoritnou a marginalizovanou populáciou boli pozorované najmä vo význame indikátorov finančnej zraniteľnosti a vo výkonnosti finančného stresu a nedoplatkov. S cieľom komplexného zhodnotenia prediktorov finančného blahobytu sa nasledujúca analýza zameriava na identifikáciu rozdielneho vplyvu prediktorov na jednotlivé prejavy

finančného blahobytu. Aby sme prekonalí rámec deskriptívnych porovnaní, následne využívame dekompozičnú analýzu na preskúmanie rozdielov medzi skupinami. Výsledky dekompozičnej analýzy v Tabuľke 6 poukazujú na štatisticky významné rozdiely vo finančnom blahobyte aj jeho jednotlivých prejavoch medzi majoritnou populáciou (SK-SILC) a marginalizovanou skupinou (MRK-SK-SILC). Vo všetkých sledovaných ukazovateľoch dosahuje majoritná populácia vyššie priemerné hodnoty, pričom najväčší absolútny rozdiel je pozorovaný pri finančnom strese ($FST_index = 1,063$), avšak po prepočte celkových rozdielov na relatívne hodnoty¹ je mierne vyšší rozdiel vo finančnej zraniteľnosti ($FV = 0,16$; $FST = 0,152$; $FS = 0,145$). Z hľadiska rozkladu rozdielov sa ukazuje, že významná časť nerovností je vysvetlená rozdielmi v charakteristikách jednotlivcov (ang. endowment effect), najmä pri celkovom finančnej spokojnosti (až 62 % celkového rozdielu). Zároveň však zohráva úlohu aj interakčná zložka, ktorá je štatisticky významná pri všetkých indexoch okrem finančnej zraniteľnosti, čo naznačuje, že rozdiely medzi skupinami nie sú dané len ich charakteristikami, ale aj odlišným pôsobením týchto faktorov. Nevysvetlená časť rozdielov je vo všeobecnosti nižšia a pri niektorých dimenziách (napr. FST_index) nie je štatisticky významná. Nevysvetlená časť zohráva najväčšiu úlohu pri finančnej zraniteľnosti až 37 % celkového rozdielu.

Dekompozícia rozdielov naznačila, že nerovnosti vo finančnom blahobyte sú vo významnej miere vysvetlené rozdielmi v charakteristikách, avšak štatistická významnosť koeficientov a interakčnej zložky naznačuje aj ich odlišné pôsobenie v jednotlivých populáciách. Tieto zistenia podporujú argument, že rozdiely vo finančnom blahobyte nie sú iba individuálnym javom, ale odrážajú hlbšie štrukturálne nerovnosti, ktoré sa môžu premietat' do širších celospoločenských dôsledkov. Z toho vyplýva, že sme nenašli dôkazy na zamietnutie hypotézy H6: Úroveň finančného blahobytu a jeho prediktory sa štatisticky významne líšia medzi majoritnou populáciou a marginalizovanou rómskou populáciou.

¹ Hodnota celkového rozdielu je normalizovaná vydelením počtom maximálne dosiahnuteľných bodov v rámci príslušnej kategorizovanej premennej.

Tabuľka 6: Dekompozičná analýza

	Premenná	FV_index	FS_index	FST_index	FWB_index
Charakteristiky	SK-SILC	3.512*** (0.013)	3.345*** (0.017)	3.507*** (0.020)	10.363*** (0.039)
	MRK-SK-SILC	2.551*** (0.030)	2.618*** (0.034)	2.444*** (0.046)	7.612*** (0.084)
	Celkový rozdiel	0.960*** (0.032)	0.727*** (0.038)	1.063*** (0.051)	2.751*** (0.093)
	Celkovo vysvetlená časť	0.429*** (0.079)	0.449*** (0.089)	0.314** (0.139)	1.191*** (0.237)
	Celkovo nevysvetlená časť	0.356*** (0.055)	-0.132* (0.059)	0.004 (0.078)	0.228 (0.144)
	Interakčná zložka	0.176 (0.090)	0.410*** (0.100)	0.745*** (0.150)	1.331*** (0.260)
	Vek	-0.586*** (0.112)	-0.667*** (0.143)	-0.730*** (0.179)	-1.978*** (0.336)
	Kvadratický člen veku	0.545*** (0.122)	0.670*** (0.152)	0.601*** (0.197)	1.813*** (0.368)
	Muž	0.004 (0.003)	-0.0001 (0.002)	0.008 (0.005)	0.012 (0.009)
	Vzdelanie	0.163** (0.072)	0.058 (0.077)	0.172 (0.121)	0.392* (0.200)
Koefficienty	Manželstvo	0.000 (0.001)	0.001 (0.001)	-0.002 (0.003)	-0.001 (0.003)
	Závislé dieťa	0.062* (0.030)	0.040 (0.033)	0.065 (0.050)	0.166* (0.086)
	Aktívne postavenie na trhu práce	0.058 (0.031)	0.209*** (0.036)	0.058 (0.050)	0.325*** (0.090)
	Absencia hypotéky	-0.010 (0.009)	0.022** (0.010)	0.017 (0.013)	0.029 (0.024)
	Vlastníctvo nehnuteľnosti	0.181*** (0.025)	0.028 (0.028)	0.026 (0.039)	0.234*** (0.070)
	Materiálna deprivácia	0.012 (0.013)	0.088*** (0.017)	0.101*** (0.022)	0.200*** (0.038)
	Vek	2.160*** (0.530)	0.695 (0.683)	2.308** (0.889)	5.160*** (1.594)
	Kvadratický člen veku	-0.918*** (0.279)	-0.392 (0.351)	-0.806 (0.463)	-2.115** (0.839)
	Muž	-0.040 (0.025)	0.037 (0.029)	-0.070* (0.040)	-0.073 (0.072)
	Vzdelanie	0.031 (0.094)	0.328*** (0.101)	0.314* (0.157)	0.674** (0.261)
Interakčná zložka	Manželstvo	0.090* (0.038)	0.063 (0.044)	0.203*** (0.060)	0.357*** (0.107)
	Závislé dieťa	0.062 (0.067)	0.075 (0.074)	0.002 (0.110)	0.138 (0.192)
	Aktívne postavenie na trhu práce	0.013 (0.015)	-0.006 (0.017)	0.042 (0.024)	0.049 (0.044)
	Absencia hypotéky	-0.112 (0.119)	0.283** (0.121)	0.419* (0.178)	0.589* (0.313)
	Vlastníctvo nehnuteľnosti	-0.105** (0.037)	0.096* (0.045)	0.145* (0.061)	0.137 (0.109)
	Materiálna deprivácia	-0.166*** (0.030)	-0.169*** (0.032)	-0.159*** (0.036)	-0.493*** (0.070)
	Konštanta	-0.659*** (0.334)	-1.143*** (0.411)	-2.394*** (0.537)	-4.193*** (0.972)
	Vek	0.514*** (0.129)	0.165 (0.163)	0.548* (0.213)	1.224*** (0.384)
	Kvadratický člen veku	-0.436*** (0.134)	-0.186 (0.167)	-0.381 (0.220)	-1.001** (0.400)
	Muž	-0.003 (0.003)	0.003 (0.003)	-0.005 (0.004)	-0.006 (0.006)
Interakčná zložka	Vzdelanie	0.025 (0.076)	0.264*** (0.082)	0.253* (0.126)	0.543** (0.210)
	Manželstvo	0.002 (0.003)	0.002 (0.002)	0.005 (0.007)	0.009 (0.012)
	Závislé dieťa	-0.030 (0.032)	-0.036 (0.036)	-0.001 (0.053)	-0.066 (0.092)
	Aktívne postavenie na trhu práce	0.029 (0.033)	-0.014 (0.039)	0.094 (0.054)	0.109 (0.098)
	Absencia hypotéky	0.009 (0.010)	-0.022* (0.010)	-0.033* (0.015)	-0.046* (0.026)
	Vlastníctvo nehnuteľnosti	-0.087** (0.031)	0.080* (0.038)	0.120* (0.050)	0.113 (0.090)
	Materiálna deprivácia	0.152*** (0.028)	0.155*** (0.030)	0.146*** (0.034)	0.452*** (0.065)

Poznámka: FV_index = finančná zraniteľnosť (indexová premenná), FST_index = finančný stres (indexová premenná), FWB_index = finančný blahobyt (indexová premenná). Pri výpočtoch boli použité váhy prieskumu.

Zdroj: SK-SILC (2018), MRK-SK-SILC (2018), vlastné spracovanie

6 Záver

Dizertačná práca sa zameriava na identifikáciu významných faktorov ovplyvňujúcich finančný blahobyt jednotlivcov a na zhodnotenie vplyvu úrovne finančného blahobytu na individuálnej a celospoločenskej úrovni. Finančný blahobyt ako multidimenzionálny konštrukt je kombináciou subjektívnych (finančná spokojnosť, finančný stres) a objektívnych dimenzií (finančná zraniteľnosť) odrážajúcich aspekty finančnej situácie jednotlivca. Prístup prostredníctvom jednotlivých subjektívnych a objektívnych dimenzií nám

umožňuje prekonať zjednodušené metódy analýzy a poskytuje komplexnejší pohľad na finančný blahobyť v súčasných sociálno-ekonomických podmienkach.

Empirická analýza poukázala na štatisticky významné súvislosti finančného blahobytu s individuálnymi charakteristikami a podmienkami príslušnej domácnosti. Analýza rozdielov medzi jednotlivými kategóriami zároveň ukázala, že tieto efekty sú konzistentné naprieč rôznymi dimenziami finančného blahobytu, čo posilňuje validitu získaných výsledkov. Najsilnejší negatívny efekt môžeme pozorovať pri materiálnej deprivácii; vzdelanie, finančná gramotnosť a aktívne postavenie na trhu práce sú naopak spojené s vyšším finančným blahobyťom. V oblasti zadlženosti domácnosti je nezabezpečený dlh významne spojený s nižším finančným blahobyťom, prítomnosť zabezpečeného úveru (hypotéky) však nevykazuje jednoznačne negatívny vzťah. Štatisticky významné rozdiely boli pozorované aj v rozdielnych demografických skupinách – muži majú vyšší finančný blahobyť ako ženy, mladí ľudia a manželia tiež vykazujú vyšší finančný blahobyť voči svojej referenčnej skupine. Tieto výsledky naznačujú existenciu štrukturálnych nerovností, ktoré zatiaľ neboli úspešne odstránené.

Na individuálnej úrovni majú zistenia význam pre pochopenie mechanizmov, ktoré ovplyvňujú finančný blahobyť a tým aj celkový blahobyť jednotlivcov. Na celospoločenskej úrovni naše výsledky nerovností finančného blahobytu medzi majoritnou a marginalizovanou populáciou poukazujú na jeho význam ako faktora, ktorý môže prispieť k ekonomickej stabilite, sociálnej kohézii a udržateľnosti verejných financií. Nízka úroveň finančného blahobytu môže viesť k prehľbovaniu sociálnych nerovností a vyššiemu tlaku na sociálne systémy. Výsledky naznačujú, že politiky by sa nemali zameriavať iba na rast príjmov, ale aj na podporu akumulácie aktív, vzdelávania a stability na trhu práce. V prípade marginalizovaných rómskych komunít sa ukazuje, že celkový blahobyť je ovplyvnený aj ďalšími štrukturálnymi faktormi, ako sú kvalita bývania, prístup k zdravotnej infraštruktúre či systémové vylúčenie (Belak et al., 2019; Landers-Potts et al., 2015. Samotné zvyšovanie finančných zdrojov preto nemusí viesť k výraznému zlepšeniu blahobytu, čo naznačuje potrebu diferencovaných politík pre majoritnú a marginalizovanú populáciu.

Robustnosť výsledkov potvrdili viaceré metodické prístupy, pričom výsledky latentného modelovania finančného blahobytu boli konzistentné s

regresnými modelmi a ich overením pomocou usporiadaného probit modelu. Napriek tomu je potrebné zohľadniť limity vyplývajúce z využitia prierezoých dát, možnej prítomnosti nepozorovaných faktorov a obmedzenej dostupnosti údajov o finančnom správaní a štruktúre aktív a pasív domácností. Budúci výskum by sa mal opierať o panelové dáta a prepojenie rôznych štatistických zdrojov, čo umožní lepšie pochopiť dynamiku finančného blahobytu a úlohu štrukturálnych bariér, najmä v marginalizovaných skupinách.

Celkovo možno konštatovať, že finančný blahobyt predstavuje kľúčový prvok individuálneho aj spoločenského rozvoja, pričom jeho podpora by mala byť integrálnou súčasťou hospodárskej a sociálnej politiky, a to s dôrazom na implementáciu adekvátne individualizovaných mechanizmov na jeho budovanie.

7 Použitá literatúra

1. Albacete, N., & Lindner, P. (2013). *Household Vulnerability in Austria-A Microeconomic Analysis based on the Household Finance and consumption survey* (25).
2. Anderloni, L., Bacchiocchi, E., & Vandone, D. (2012). Household financial vulnerability: An empirical analysis. *Research in Economics*, 66(3), 284–296. <https://doi.org/10.1016/j.rie.2012.03.001>
3. Archuleta, K. L., Britt, S. L., Tonn, T. J., & Grable, J. E. (2011). Financial Satisfaction and Financial Stressors in Marital Satisfaction. *Psychological Reports*, 108(2), 563–576. <https://doi.org/10.2466/07.21.PR0.108.2.563-576>
4. Archuleta, K. L., Dale, A., & Spann, S. M. (2013). College Students and Financial Distress: Exploring Debt, Financial Satisfaction, and Financial Anxiety. *Journal of Financial Counseling and Planning*, 24(2), 50–62. <https://psycnet.apa.org/record/2014-06577-004>
5. Assari, S., Zare, H., & Sonnega, A. (2024). Education Does Not Equally Increase Financial Well-being for All. *Trends Journal of Sciences Research*, 3(1), 62–74. <https://doi.org/10.31586/jsmhes.2024.1113>
6. Belak, Andrej., Reijneveld, S. A. ., & Geckova, A. . (2019). *The health of segregated Roma: first-line views and practices : a case study in Slovakia using ethnographic methods*. University of Groningen.
7. Belbase, A., Sanzenbacher, G. T., & Walters, A. N. (2020). Dementia, Help with Financial Management, and Financial Well-Being. *Journal of*

- Aging & Social Policy*, 32(3), 242–259.
<https://doi.org/10.1080/08959420.2019.1685355>
8. Bialowolski, P., Makridis, C. A., Bradshaw, M., Weziak-Bialowolska, D., Gundersen, C., Le Pertel, N., Gibson, C., Jang, S. J., Padgett, R. N., Johnson, B. R., & VanderWeele, T. J. (2025). Analysis of demographic variation and childhood correlates of financial well-being across 22 countries. *Nature Human Behaviour*, 9(5), 917–932.
<https://doi.org/10.1038/s41562-025-02207-4>
 9. Bonke, J., & Browning, M. (2009). The distribution of financial well-being and income within the household. *Review of Economics of the Household*, 7(1), 31–42. <https://doi.org/10.1007/s11150-008-9044-3>
 10. Botha, F., Bentley, R., Li, A., & Wiesel, I. (2024). Housing affordability stress and mental health: The role of financial wellbeing. *Australian Economic Papers*, 63(3), 473–492. <https://doi.org/10.1111/1467-8454.12340>
 11. Botha, F., De New, J., & Nicastro, A. (2020). *Developing a short form version of the Commonwealth Bank-Melbourne Institute Reported Financial Wellbeing Scale*.
 12. Brokešová, Z., Cupák, A., Lepinteur, A., & Rizov, M. (2021). *NBS Working paper 4/2021 Wealth, Assets and Life Satisfaction: A Metadata Instrumental-Variable Approach*. www.nbs.sk/en/publications-issued-by-the-nbs/research-publications
 13. Brown, S., & Gray, D. (2016). Household finances and well-being in Australia: An empirical analysis of comparison effects. *Journal of Economic Psychology*, 53, 17–36.
<https://doi.org/10.1016/j.joep.2015.12.006>
 14. Brown, S., & Taylor, K. (2008). Household Debt and Financial Assets: Evidence from Germany, Great Britain and the USA. *Journal of the Royal Statistical Society Series A: Statistics in Society*, 171(3), 615–643.
<https://doi.org/10.1111/j.1467-985X.2007.00531.x>
 15. Brown, S., Taylor, K., & Wheatley Price, S. (2005). Debt and distress: Evaluating the psychological cost of credit. *Journal of Economic Psychology*, 26(5), 642–663. <https://doi.org/10.1016/j.joep.2005.01.002>
 16. Brüggen, E. C., Hogreve, J., Holmlund, M., Kabadayi, S., & Löfgren, M. (2017). Financial well-being: A conceptualization and research agenda. *Journal of Business Research*, 79, 228–237.
<https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2017.03.013>
 17. Carton, F. L., Xiong, H., & McCarthy, J. B. (2022). Drivers of financial

- well-being in socio-economic deprived populations. *Journal of Behavioral and Experimental Finance*, 34.
<https://doi.org/10.1016/j.jbef.2022.100628>
18. Castro-González, S., Fernández-López, S., Rey-Ares, L., & Rodeiro-Pazos, D. (2020). The Influence of Attitude to Money on Individuals' Financial Well-Being. *Social Indicators Research*, 148(3), 747–764.
<https://doi.org/10.1007/s11205-019-02219-4>
 19. Chatterjee, D., Kumar, M., & Dayma, K. K. (2019). Income security, social comparisons and materialism. *International Journal of Bank Marketing*, 37(4), 1041–1061. <https://doi.org/10.1108/IJBM-04-2018-0096>
 20. Cheng, Z., Prakash, K., Smyth, R., & Wang, H. (2020). Housing wealth and happiness in Urban China. *Cities*, 96, 102470.
<https://doi.org/10.1016/j.cities.2019.102470>
 21. Comerton-Forde, C., Ip, E., Ribar, D. C., Ross, J., Salamanca, N., & Tsiaplias, S. (2018). *Using Survey and Banking Data to Measure Financial Wellbeing Using Survey and Banking Data to Measure Financial Wellbeing Commonwealth Bank of Australia and Melbourne Institute Financial Wellbeing Scales*. <https://doi.org/10.1111/1475-4932.12664>
 22. Dackehag, M., Ellegård, L. M., Gerdtham, U. G., & Nilsson, T. (2019). Debt and mental health: New insights about the relationship and the importance of the measure of mental health. *European Journal of Public Health*, 29(3), 488–493. <https://doi.org/10.1093/eurpub/ckz002>
 23. D'Agostino, A., Rosciano, M., & Starita, M. G. (2021). Measuring financial well-being in Europe using a fuzzy set approach. *International Journal of Bank Marketing*, 39(1), 48–68. <https://doi.org/10.1108/IJBM-03-2020-0114>
 24. D'Ambrosio, C., Frick, J. R., & Jäntti, M. (2009). Satisfaction with Life and Economic Well-Being: Evidence from Germany. *Schmollers Jahrbuch*, 129(2), 283–295. <https://doi.org/10.3790/schm.129.2.283>
 25. D'Ambrosio, C., Jäntti, M., & Lepinteur, A. (2020). Money and Happiness: Income, Wealth and Subjective Well-Being. *Social Indicators Research*, 148(1), 47–66. <https://doi.org/10.1007/s11205-019-02186-w>
 26. Dolan, P., Peasgood, T., & White, M. (2009). Do we really know what makes us happy? A review of the economic literature on the factors associated with subjective well-being. *Journal of Economic Psychology*, 29(1), 94–122. <https://doi.org/10.1016/j.joep.2007.09.001>

27. Dong, J., Smieliauskas, F., & Konetzka, R. T. (2019). Effects of long-term care insurance on financial well-being. *Geneva Papers on Risk and Insurance: Issues and Practice*, 44(2), 277–302.
<https://doi.org/10.1057/s41288-018-00113-7>
28. Dunn, L. F., & Mirzaie, I. A. (2023). Gender Differences in Consumer Debt Stress: Impacts on Job Performance, Family Life and Health. *Journal of Family and Economic Issues*, 44(3), 550–567.
<https://doi.org/10.1007/s10834-022-09862-z>
29. Fan, L., & Babiarz, P. (2019). The Determinants of Subjective Financial Satisfaction and the Moderating Roles of Gender and Marital Status. *Family and Consumer Sciences Research Journal*, 47(3), 237–259.
<https://doi.org/10.1111/fcsr.12297>
30. Ferrer-i-Carbonell, A. (2005). Income and well-being: An empirical analysis of the comparison income effect. *Journal of Public Economics*, 89(5–6), 997–1019. <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2004.06.003>
31. Fong, J. H., Koh, B. S. K., Mitchell, O. S., & Rohwedder, S. (2021). Financial literacy and financial decision-making at older ages. *Pacific-Basin Finance Journal*, 65, 101481.
<https://doi.org/10.1016/j.pacfin.2020.101481>
32. Fu, J. (2020). Ability or opportunity to act: What shapes financial well-being? *World Development*, 128, 104843.
<https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2019.104843>
33. Geraldles, H. S. A., Gama, A. P. M., & Augusto, M. (2025). Financial Well-Being: A Combined Analysis of Objective and Subjective Factors and Institutional Context. *International Journal of Finance and Economics*. <https://doi.org/10.1002/ijfe.70062>
34. Gerrans, P., Speelman, C., & Campitelli, G. (2013). The Relationship Between Personal Financial Wellness and Financial Wellbeing: A Structural Equation Modelling Approach. *Journal of Family and Economics Issue*.
35. Gray, D. (2014). *Financial Concerns and Overall Life Satisfaction: A Joint Modelling Approach* (2014008). www.bundesbank.de
36. Griggs, D., Stafford-Smith, M., Gaffney, O., Rockström, J., Öhman, M. C., Shyamsundar, P., Steffen, W., Glaser, G., Kanie, N., & Noble, I. (2013, March 21). Sustainable development goals for people and planet. *Nature*, 495(7441), 305–307. <https://doi.org/10.1038/495305a>
37. Guarcello, L., Mealli, F., & Rosati, F. C. (2010). Household vulnerability and child labor: the effect of shocks, credit rationing, and insurance.

- Journal of Population Economics*, 23(1), 169–198.
<https://doi.org/10.1007/s00148-008-0233-4>
38. Guiso, L., & Jappelli, T. (2008). *Financial Literacy and Portfolio Diversification* (ECO 2008/31).
 39. Guo, B., & Huang, J. (2023). Financial Well-Being and Financial Capability among Low-Income Entrepreneurs. *Journal of Risk and Financial Management*, 16(3). <https://doi.org/10.3390/jrfm16030181>
 40. Gutman, A., Garon, T., Hogarth, J., & Schneider, R. (2015). *Understanding and Improving Consumer Financial Health in America*. www.cfsinnovation.com
 41. Gutter, M., & Copur, Z. (2011). Financial Behaviors and Financial Well-Being of College Students: Evidence from a National Survey. *Journal of Family and Economic Issues*, 32(4), 699–714.
<https://doi.org/10.1007/s10834-011-9255-2>
 42. Headey, B., & Wooden, M. (2004). *The Effects of Wealth and Income on Subjective Well-Being and Ill-Being*. <https://doi.org/10.1111/j.1475-4932.2004.00181.x>
 43. Holubová, B., Kahanec, M., Kováčová, L., Poláček, Z., & Sedláková, M. (2021). *The social and employment situation of Roma communities in Slovakia*. <https://doi.org/10.2861/1143>
 44. Howell, R. T., & Howell, C. J. (2008). The relation of economic status to subjective well-being in developing countries: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 134(4), 536–560. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.134.4.536>
 45. Hu, F. (2013). Homeownership and Subjective Wellbeing in Urban China: Does Owning a House Make You Happier? *Social Indicators Research*, 110(3), 951–971. <https://doi.org/10.1007/s11205-011-9967-6>
 46. Hubler, D. S., Burr, B. K., Gardner, B. C., Larzelere, R. E., & Busby, D. M. (2016). The Intergenerational Transmission of Financial Stress and Relationship Outcomes. *Marriage and Family Review*, 52(4), 373–391.
<https://doi.org/10.1080/01494929.2015.1100695>
 47. Imai, K., Gaiha, R., Lewis, A., & Road, B. O. (2007). *Poverty, Inequality and Ethnic Minorities in Vietnam Creating and sharing knowledge to help end poverty*.
<http://ssrn.com/abstract=1205122>
www.manchester.ac.uk/bwpi Electronic copy available at: <https://ssrn.com/abstract=1205122>
<http://ssrn.com/abstract=1205122>
 48. Joo, S.-H. (2008). Personal Financial Wellness. In *Handbook of*

- Consumer Finance Research* (pp. 21–33). Springer New York.
https://doi.org/10.1007/978-0-387-75734-6_2
49. Joo, S.-H., & Grable, J. E. (2004). An exploratory framework of the determinants of financial satisfaction. *Journal of Family and Economic Issues*, 25(1), 25–50.
<https://doi.org/10.1023/B:JEEI.0000016722.37994.9f>
 50. Jung, J. H. (2018). Country Level Differences in the Effects of Financial Hardship on Life Satisfaction: The Role of Religious Context and Age-contingent Buffering. *Society and Mental Health*, 8(2), 123–140.
 51. Jurčišinová, V., Forbes, C. S., Ng, J. W. J., & Želinský, T. (2025). The mediating role of financial well-being in the relationship between housing affordability and mental health. *Scientific Reports*, 15(1).
<https://doi.org/10.1038/s41598-025-00997-1>
 52. Keese, M., & Schmitz, H. (2010). Broke, Ill, and Obese: The Effect of Household Debt on Health. *Review of Income and Wealth*, 60(3).
<https://doi.org/10.1111/roiw.12002>
 53. Kempson, E., & Finney, A. (2017). *Financial Well-Being A Conceptual Model and Preliminary Analysis A service evaluation of Tai Chi Movements for Wellbeing View project Making the Poverty Premium History View project*. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.18737.68961>
 54. Kempson, E., & Poppe, C. (2018). *Understanding Financial Well-Being and Capability-A Revised Model and Comprehensive Analysis*. www.oslomet.no/sifo
 55. Kim, H. H., Maurer, R., & Mitchell, O. S. (2021). How financial literacy shapes the demand for financial advice at older ages. *Journal of the Economics of Ageing*, 20. <https://doi.org/10.1016/j.jeoa.2021.100329>
 56. Kim, J., & Garman, E. T. (2003). Financial Stress and Absenteeism: An Empirically. Derived Model. *Financial Counseling and Planning*, 14(1).
 57. Kim, J., Thomas Garman, E., & Sorhaindo, B. (2003). Relationships Among Credit Counseling Clients' Financial Well-being, Financial Behaviors, Financial Stressor Events, and Health. *Journal of Financial Counseling and Planning*, 14(2). <http://ssrn.com/abstract=2265623>
 58. Krause, N., & Hayward, R. D. (2015). Assessing Whether Trust in God Offsets the Effects of Financial Strain on Health and Well-Being. *The International Journal for the Psychology of Religion*, 25(4), 307–322.
<https://doi.org/10.1080/10508619.2014.952588>
 59. Ladha, T., Asrow, K., Parker, S., Rhyne, E., & Kelly, S. (2017). *Beyond Financial Inclusion: Financial Health as a Global Framework*.

60. Landers-Potts, M. A., Wickrama, K. A. S., Simons, L. G., Cutrona, C., Gibbons, F. X., Simons, R. L., & Conger, R. (2015). An extension and moderational analysis of the family stress model focusing on african american adolescents. *Family Relations*, 64(2), 233–248.
<https://doi.org/10.1111/fare.12117>
61. Lanz, M., Sorgente, A., & Danes, S. M. (2020). Implicit Family Financial Socialization and Emerging Adults' Financial Well-Being: A Multi-Informant Approach. *Emerging Adulthood*, 8(6), 443–452.
<https://doi.org/10.1177/2167696819876752>
62. Lersch, P. M. (2017). Individual Wealth and Subjective Financial Well-being in Marriage: Resource Integration or Separation? *Journal of Marriage and Family*, 79(5), 1211–1223.
<https://doi.org/10.1111/jomf.12406>
63. Lewis, J., & A.V. Lewis, S. (2014). Processes of vulnerability in England? Place, poverty and susceptibility. *Disaster Prevention and Management*, 23(5), 586–609. <https://doi.org/10.1108/DPM-03-2014-0044>
64. Limbu, Y. B., & Sato, S. (2019). Credit card literacy and financial well-being of college students: A moderated mediation model of self-efficacy and credit card number. *International Journal of Bank Marketing*, 37(4), 991–1003. <https://doi.org/10.1108/IJBM-04-2018-0082>
65. Lindberg, M., Nygård, M., Nyqvist, F., & Hakovirta, M. (2021). Financial Stress and Subjective Wellbeing among Children -Evidence from Finland. *Child Indicators Research*, 14(2), 799–819.
<https://doi.org/10.1007/s12187-020-09779-9>
66. Lusardi, A., & Mitchell, O. (2011). *Financial Literacy and Planning: Implications for Retirement Wellbeing*. <https://doi.org/10.3386/w17078>
67. Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2007a). Baby Boomer retirement security: The roles of planning, financial literacy, and housing wealth. *Journal of Monetary Economics*, 54(1), 205–224.
<https://doi.org/10.1016/j.jmoneco.2006.12.001>
68. Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2007b). Financial Literacy and Retirement Planning: New Evidence from the Rand American Life Panel. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.1095869>
69. Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2008). Planning and Financial Literacy: How Do Women Fare? *American Economic Review*, 98(2), 413–417.
<https://doi.org/10.1257/aer.98.2.413>

70. Lusardi, A., Mitchell, O. S., & Curto, V. (2010). Financial Literacy among the Young. *Journal of Consumer Affairs*, 44(2), 358–380. <https://doi.org/10.1111/j.1745-6606.2010.01173.x>
71. Mahdzan, N. S., Zainudin, R., Sukor, M. E. A., Zainir, F., & Wan Ahmad, W. M. (2019). Determinants of Subjective Financial Well-Being Across Three Different Household Income Groups in Malaysia. *Social Indicators Research*, 146(3), 699–726. <https://doi.org/10.1007/s11205-019-02138-4>
72. Mahendru, M. (2021). Financial well-being for a sustainable society: a road less travelled. *Qualitative Research in Organizations and Management: An International Journal*, 16(3–4), 572–593. <https://doi.org/10.1108/QROM-03-2020-1910>
73. Mahendru, M., Sharma, G. D., Pereira, V., Gupta, M., & Mundi, H. S. (2022). Is it all about money honey? Analyzing and mapping financial well-being research and identifying future research agenda. *Journal of Business Research*, 150, 417–436. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2022.06.034>
74. Malone, K., Stewart, S. D., Wilson, J., & Korsching, P. F. (2010). Perceptions of financial well-being among American women in diverse families. *Journal of Family and Economic Issues*, 31(1), 63–81. <https://doi.org/10.1007/s10834-009-9176-5>
75. May 2017 CFPB Financial Well-Being Scale Scale development technical report. (2017).
76. Mysíková, M. (2019). How Does “The Share of the Pie” Matter? European Empirics on the Financial Satisfaction of Partners. *Ekonomický Časopis*, 67(5), 504–524.
77. Netemeyer, R. G., Warmath, D., Fernandes, D., & Lynch, J. G. (2018). How Am i Doing? Perceived Financial Well-Being, Its Potential Antecedents, and Its Relation to Overall Well-Being. *Journal of Consumer Research*, 45(1), 68–89. <https://doi.org/10.1093/jcr/ucx109>
78. Ngamaba, K. H., Armitage, C., Panagioti, M., & Hodgkinson, A. (2020). How closely related are financial satisfaction and subjective well-being? Systematic review and meta-analysis. *Journal of Behavioral and Experimental Economics* , 85. <https://doi.org/10.1016/j.socec.2020.101522>
79. Niedzwiedz, C. L., Pell, J. P., & Mitchell, R. (2015). The relationship between financial distress and life-course socioeconomic inequalities in well-being: Cross-national analysis of European welfare states. *American*

- Journal of Public Health*, 105(10), 2090–2098.
<https://doi.org/10.2105/AJPH.2015.302722>
80. Norvilitis, J. M. (2014). Changes over time in college student credit card attitudes and debt: Evidence from One campus. *Journal of Consumer Affairs*, 48(3), 634–647. <https://doi.org/10.1111/joca.12043>
 81. Panisch, L. S., Prost, S. G., & Smith, T. E. (2019). Financial well-being and physical health related quality of life among persons incarcerated in jail. *Journal of Crime and Justice*, 42(4), 444–461.
<https://doi.org/10.1080/0735648X.2018.1559077>
 82. Pivato, S., Misani, N., & Tencati, A. (2008). The impact of corporate social responsibility on consumer trust: the case of organic food. *Business Ethics: A European Review*, 17(1), 3–12.
<https://doi.org/10.1111/j.1467-8608.2008.00515.x>
 83. Porter, N. M., & Garman, E. T. (1993). Testing a Conceptual Model of Financial Well-Being. *Financial Counseling and Planning*, 4.
 84. Portere, N. M., & Garman, T. (1986). Money as Part of a Measure of Financial Well-Being: CONCEPTUAL. In *The American Behavioral Scientist* (Vol. 35, Number 6).
 85. Postmun, J. L., Hetling, A., & L. Hoge, G. (2015). Evaluating a Financial Education Curriculum as an Intervention to Improve Financial Behaviors and Financial Well-Being of Survivors of Domestic Violence: Results from a Longitudinal Randomized Controlled Study. *Journal of Consumer Affairs*, 49(1), 250–266. <https://doi.org/10.1111/joca.12057>
 86. Prawitz, A. D., Kim, J., & Garman, E. T. (2006). *Changes in Health, Negative Financial Events, and Financial Distress/Financial Well-Being for Debt Management Program Clients*.
<https://www.researchgate.net/publication/228337786>
 87. Prawitz, A. D., Kim, J., Garman, E. T., & Drentea, P. (2006). InCharge Financial Distress Financial Well-Being Scale: Development, Administration, and Score Interpretation. *Journal of Financial Counseling and Planning*.
 88. *Principles for Responsible Banking*. (n.d.). Retrieved December 3, 2024, from <https://www.unepfi.org/banking/bankingprinciples/>
 89. Rea, J. K., Danes, S. M., Serido, J., Borden, L. M., & Shim, S. (2019). “Being Able to Support Yourself”: Young Adults’ Meaning of Financial Well-Being Through Family Financial Socialization. *Journal of Family and Economic Issues*, 40(2), 250–268. <https://doi.org/10.1007/s10834-018-9602-7>

90. Rhyne, E., Bester, H., Makuvaza, L., Gubbins, P., Kim, D., & Soursourian, M. (2020). *Measuring financial health What policymakers need to know Acknowledgements About insight2impact For more information*. www.i2ifacility.org.
91. Ryu, S., & Fan, L. (2023). The Relationship Between Financial Worries and Psychological Distress Among U.S. Adults. *Journal of Family and Economic Issues*, 44(1), 16–33. <https://doi.org/10.1007/s10834-022-09820-9>
92. Sacks, D. W., Stevenson, B., & Wolfers, J. (2012). *The New Stylized Facts about Income and Subjective Well-Being*.
93. Salignac, F., Hamilton, M., Noone, J., Marjolin, A., & Muir, K. (2020). Conceptualizing Financial Wellbeing: An Ecological Life-Course Approach. *Journal of Happiness Studies*, 21(5), 1581–1602. <https://doi.org/10.1007/s10902-019-00145-3>
94. Serido, J., Shim, S., Mishra, A., & Tang, C. (2010). Financial Parenting, Financial Coping Behaviors, and Well-Being of Emerging Adults. *Family Relations*, 59(4), 453–464. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2010.00615.x>
95. Shim, S., Xiao, J. J., Barber, B. L., & Lyons, A. C. (2009). Pathways to life success: A conceptual model of financial well-being for young adults. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 30(6), 708–723. <https://doi.org/10.1016/j.appdev.2009.02.003>
96. Simonse, O., Van Dijk, W. W., Van Dillen, L. F., & Van Dijk, E. (2022). The role of financial stress in mental health changes during COVID-19. *Npj Mental Health Research*, 1(1). <https://doi.org/10.1038/s44184-022-00016-5>
97. Sirovátka, T., & Mareš, P. (2006). Chudoba, deprivace, sociální vyloučení: nezaměstnaní a pracující chudí* Poverty, Deprivation and Social Exclusion: The Unemployed and the Working Poor. In *Czech Sociological Review* (Vol. 42, Number 4).
98. Smeeding, T., & Thévenot, C. (2016). Addressing Child Poverty: How Does the United States Compare with Other Nations? In *Academic Pediatrics* (Vol. 16, Number 3, pp. S67–S75). Elsevier Inc. <https://doi.org/10.1016/j.acap.2016.01.011>
99. Sorgente, A., Atay, B., Aubrey, M., Bhatia, S., Crespo, C., Fonseca, G., Güneri, O. Y., Lep, Ž., Lessard, D., Negru-Subtirica, O., Portugal, A., Ranta, M., Relvas, A. P., Singh, N., Sirsch, U., Zupančič, M., & Lanz, M. (2024). One (Financial Well-Being) Model Fits All? Testing the

- Multidimensional Subjective Financial Well-Being Scale Across Nine Countries. *Journal of Happiness Studies*, 25(1–2).
<https://doi.org/10.1007/s10902-024-00708-z>
100. Sorgente, A., & Lanz, M. (2017). Emerging Adults' Financial Well-being: A Scoping Review. In *Adolescent Research Review* (Vol. 2, Number 4, pp. 255–292). Springer. <https://doi.org/10.1007/s40894-016-0052-x>
 101. Sorgente, A., & Lanz, M. (2019). The multidimensional subjective financial well-being scale for emerging adults: Development and validation studies. *International Journal of Behavioral Development*, 43(5), 466–478. <https://doi.org/10.1177/0165025419851859>
 102. Strömbäck, C., Lind, T., Skagerlund, K., Västfjäll, D., & Tinghög, G. (2017). Does self-control predict financial behavior and financial well-being? *Journal of Behavioral and Experimental Finance*, 14, 30–38. <https://doi.org/10.1016/j.jbef.2017.04.002>
 103. Tenney, J. A., & Kalenkoski, C. M. (2019). Financial Ratios and Financial Satisfaction: Exploring Associations Between Objective and Subjective Measures of Financial Well-Being Among Older Americans. *Journal of Financial Counseling and Planning*, 30(2), 231–243. <https://doi.org/10.1891/1052-3073.30.2.231>
 104. Vieira, K. M., Potrich, A. C. G., Bressan, A. A., & Klein, L. L. (2021). Loss of financial well-being in the COVID-19 pandemic: Does job stability make a difference? *Journal of Behavioral and Experimental Finance*, 31. <https://doi.org/10.1016/j.jbef.2021.100554>
 105. Vlachos, P. A., Tsamakos, A., Vrechopoulos, A. P., & Avramidis, P. K. (2009). Corporate social responsibility: attributions, loyalty, and the mediating role of trust. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 37(2), 170–180. <https://doi.org/10.1007/s11747-008-0117-x>
 106. Walsh, A. (2024). *Do social resources moderate the negative association between financial hardship and life satisfaction in Ireland?* 55(1). <https://www.esr.ie/article/view/2623>
 107. Weida, E. B., Phojanakong, P., Patel, F., & Chilton, M. (2020). Financial health as a measurable social determinant of health. *PLoS ONE*, 15(5). <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0233359>
 108. Wilmarth, M. J., Nielsen, R. B., & Futris, T. G. (2014). Financial Wellness and Relationship Satisfaction: Does Communication Mediate? *Family and Consumer Sciences Research Journal*, 43(2), 131–144. <https://doi.org/10.1111/fcsr.12092>

109. Wong, K. Y., & Lynn, M. (2020). Credit card cue effect: How mere exposure to credit card cues promotes consumers' perceived financial well-being and spending. *International Journal of Bank Marketing*, 38(2), 368–383. <https://doi.org/10.1108/IJBM-01-2019-0010>
110. Xue, R., Gepp, A., O'Neill, T. J., Stern, S., & Vanstone, B. J. (2020). Financial well-being amongst elderly Australians: the role of consumption patterns and financial literacy. *Accounting and Finance*, 60(4), 4361–4386. <https://doi.org/10.1111/acfi.12545>
111. Zhang, W., Balloo, K., Hosein, A., & Medland, E. (2024). A scoping review of well-being measures: conceptualisation and scales for overall well-being. In *BMC Psychology* (Vol. 12, Number 1). BioMed Central Ltd. <https://doi.org/10.1186/s40359-024-02074-0>
112. Zheng, X., Yuan, Z., & Zhang, X. (2020). Does happiness dwell in an owner-occupied house? Homeownership and subjective well-being in urban China. *Cities*, 96, 102404. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2019.102404>
113. Zumbro, T. (2011). *The Relationship Between Homeownership and Life Satisfaction in Germany* (44). <https://hdl.handle.net/10419/51372>

8 Zoznam publikovaných výstupov predkladateľa

1. Financial Wellbeing of Marginalized Community / Katarína Ilenčíková. - VEGA 1/0660/23, APVV 23-0329. In: Financial Management of Firms and Financial Institutions 2025 [elektronický zdroj] : 15th International Scientific Conference : Proceedings : September 1-2, 2025; Ostrava, Czech Republic. - Ostrava : VŠB - Technická univerzita Ostrava, 2025. - ISBN 978-80-248-4822-8. - ISSN 2336-162X (on-line). - Pp. 29-37.
2. Determinants of Subjective and Objective Financial Wellbeing: An Empirical Analysis / Katarína Ilenčíková. - VEGA 1/0660/23. In: Proceedings of IAC in Prague 2025 : December 14 - 15, 2025 : Global Education, Teaching and Learning (IAC-GETL) : Management, Economics, Business and Marketing (IAC-MEBM) : Engineering, Transport, IT and Artificial Intelligence (IAC-ETITAI) / Conference Scientific Committee / Reviewers: Maria Janesova, Helena Kratochvílová ...[et al.]. - Prague : Czech Institute of Academic Education, 2025. - ISBN 978-80-88203-45-2. - Pp: 123-134.
3. Theoretical Approaches to Financial Well-Being / Katarína Ilenčíková,

Patrícia Krupová. - I-24-103-00. In: MMK 2024 [elektronický zdroj] = International Masaryk Conference for PH.D. Students and Young Researchers : Reviewed Proceedings of the International Scientific Conference : December 16 - 18, 2024, Hradec Králové, The Czech Republic : mezinárodní Masarykova konference pro doktorandy a mladé vědecké pracovníky : recenzovaný sborník příspěvků mezinárodní vědecké konference : 16.-18. prosince 2024, Hradec Králové, Česká republika / garanti koference, recenzenti/Conference Guarantors, Reviewers: Jaroslav Lipowski, Mikołaj Iwanow ... [et al.]. roč. 15. - Hradec Králové : MAGNANIMITAS, 2024. - ISBN 978-80-87952-41-2. - S. 127-134.

4. Finančný blahobyt marginalizovaných skupín / Katarína Ilenčíková. - VEGA 1/0629/25, APVV-23-0329. In: Monitor hospodárskej politiky [elektronický zdroj] : [vedecko popularizačný časopis]. - Bratislava : Ekonomická univerzita v Bratislave, 2025. - ISSN 2453-9287. - Č. 1 (2025), s. 44-48.
5. Identifying the Relationship between Wellbeing and Financial Vulnerability / Katarína Ilenčíková. - VEGA 1/0629/25, APVV 23-0329. In: Ekonomické rozhľady : vedecký časopis Ekonomickej univerzity v Bratislave = Economic Review: Scientific Journal of the University of Economics Bratislava. - Bratislava : Ekonomická univerzita v Bratislave, 2025. - ISSN 0323-262X. - Roč. 54, č. 3 (2025), s. 196-207.
6. The Influence of Objective Financial Well-Being on Life Satisfaction / Katarína Halandová. - VEGA 1/0660/23. In: Ekonomické rozhľady : vedecký časopis Ekonomickej univerzity v Bratislave = Economic Review: Scientific Journal of the University of Economics Bratislava. - Bratislava : Ekonomická univerzita v Bratislave, 2024. - ISSN 0323-262X. - Roč. 53, č. 2 (2024), s. 131-149.
7. Zvyšovanie finančného blahobytu - nie je pre mňa už neskoro? / Katarína Ilenčíková. - VEGA 1/0660/23, APVV-23-0329. In: Monitor hospodárskej politiky [elektronický zdroj] : [vedecko popularizačný časopis]. - Bratislava : Ekonomická univerzita v Bratislave, 2024. - ISSN 2453-9287. - Č. 2 (2024), s. 41-43.
8. The Impact of Inflation Expectations on Household Well-being: an

Empirical Analysis / Katarína Ilenčíková, Kristína Krupová. - I-24-103-00. In: Trendy v podnikání [elektronický zdroj] : vědecký časopis Fakulty ekonomické Západočeské univerzity v Plzni = Business Trends. - Plzeň : Vydavatelství ZČU v Plzni. - ISSN 2788-0079. - Č. 1 (2024), s. 41-53.

9 Summary

Standard economic indicators provide only a limited picture of individual and societal well-being, as they mainly focus on aggregate economic performance and overlook people's actual financial experiences. Consequently, increasing attention has been devoted to financial well-being, a multidimensional concept encompassing both objective financial conditions and subjective perceptions of financial security and satisfaction. Financial well-being is important not only for individuals but also for society, as higher levels are associated with greater economic resilience and lower vulnerability. Despite growing interest, existing research still suffers from two important gaps: the insufficient integration of objective and subjective dimensions of financial well-being and the limited evidence from Central and Eastern European countries, including Slovakia, whose households exhibit a distinctive wealth structure characterized by high concentrations of housing assets and relatively low financial wealth.

The aim of this dissertation is to identify the key factors influencing individuals' financial well-being and to evaluate the impact of financial well-being on both the individual and societal levels. The dissertation focuses on defining the conceptual framework of financial well-being, empirically testing its dimensions, and estimating the predictors and consequences of financial well-being.

In the empirical part of the dissertation, is used representative data from the SK-SILC and MRK-SK-SILC databases for 2018, supplemented with information from the HFCS survey, with the analysis conducted at the household level. Financial well-being is conceptualized as a multidimensional latent construct composed of financial satisfaction, financial stress, and financial vulnerability, which are measured using both latent and index variables. To validate the conceptual framework and identify the relationships between the determinants and consequences of financial well-being, we employ Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS-SEM), complemented by OLS regressions to estimate predictors and consequences at the individual level and by the Oaxaca–Blinder decomposition to analyse differences between the majority population and marginalized Roma communities. The robustness of the findings is assessed through alternative model specifications, including ordered probit models and PLS-SEM with control variables, while the estimated

relationships are interpreted primarily as associations due to the limitations of cross-sectional data and the potential presence of endogeneity.

The results of the exploratory analysis confirmed the multidimensional nature of the financial well-being construct, which was tested using empirical data. Both the subjective and objective dimensions contribute significantly to its formation, and the individual components capture distinct aspects of financial circumstances. Their non-substitutability was further confirmed through robustness analyses. The findings indicate that financial well-being varies significantly across demographic and socioeconomic characteristics, with education, financial literacy, material deprivation, and labour market status playing particularly important roles. The analysis found no evidence to reject Hypothesis H2: Men exhibit, on average, higher levels of financial well-being than women, with the differences being particularly pronounced in the subjective dimension of financial well-being.

The results highlight differences between types of debt. While unsecured debt is statistically significantly associated with lower financial well-being, no consistent negative relationship was found for mortgage debt, and in some models it was even associated with higher financial satisfaction. These findings suggest that, in the Slovak context, mortgages may reflect not only a financial burden but also higher levels of wealth and homeownership, which are traditionally perceived as sources of financial security and social status. The results also confirmed that homeownership is positively associated with higher financial well-being and its individual dimensions.

At the level of consequences of financial well-being, a positive association was identified between higher financial well-being and greater subjective well-being, better mental health, and more favourable self-assessed health status. Financial satisfaction plays the most important role, while financial stress and financial vulnerability represent complementary but still significant factors. The strongest relationship was observed for subjective well-being, while the association with mental health was moderate and with self-assessed health weaker. The analysis of the broader societal implications of financial well-being shows that this concept is important not only at the level of individual outcomes but also as a key mechanism with society-wide consequences. The largest differences were observed in financial vulnerability. The analysis showed that part of these differences stems from differing characteristics between groups,

particularly education levels, homeownership, and labour market status. The findings suggest that persistent inequalities in financial well-being are linked to the reproduction of socio-economic inequalities, the deepening of social exclusion, and the deterioration of the overall health status of the population.

The findings suggest that support for financial well-being should not be limited to increasing income, but should also focus on asset accumulation, building financial buffers, improving financial literacy, and enhancing access to the labour market. Considerable attention should also be given to the subjective dimension of financial well-being through measures aimed at reducing financial stress and increasing financial satisfaction. In the case of vulnerable and marginalised groups, it is essential to address structural barriers and promote long-term economic integration through education, employment, and improved access to social and financial services.